

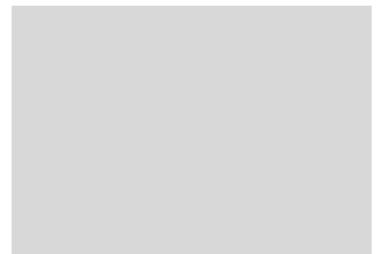
**Police
Covenant**

Adroddiad Cyfamod yr Heddlu 2025

Adroddiad Blynyddol

Chwefror 2026

Adroddiad Cyfamod yr Heddlu 2025

Adroddiad Blynyddol

Wedi'i gyflwyno i'r Senedd yn unol ag Adran 1(1) o Ddeddf yr Heddlu, Troseddu, Dedfrydu a Llysoedd 2022

Chwefror 2026

© Hawlfraint y goron 2026

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored v3.0 oni nodir yn wahanol. I weld y drwydded hon, ewch i nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3.

Lle rydym wedi nodi unrhyw wybodaeth hawlfraint trydydd parti, bydd angen i chi gael caniatâd gan y deiliaid hawlfraint dan sylw.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn www.gov.uk/official-documents

Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch y cyhoeddiad hwn atom yn policecovenantsecretariat@homeoffice.gov.uk.

ISBN 978-1-5286-6225-3
E03544278 02/26

Wedi'i argraffu ar bapur sy'n cynnwys o leiaf 40% o gynnwys ffibr wedi'i ailgylchu

Argraffwyd yn y DU gan HH Associates Ltd. ar ran Rheolwr Llyfrfa Ei Fawrhydi

Cynnwys

Adroddiad Cyfamod yr Heddlu 2025	1
Crynodeb Gweithredol	5
Straenwyr Sefydliadol	Error! Bookmark not defined.
Cyfathrebu'r Cyfamod	Error! Bookmark not defined.
Ymgysylltu â'r Gweithlu	Error! Bookmark not defined.
Anrhydeddau a Chofebau	Error! Bookmark not defined.
Rheoli Risg Seicolegol	Error! Bookmark not defined.
Cefnogi Aelodau'r Teulu a'r Rhai sy'n Gadael	23
Model Cymorth i Deuluoedd	Error! Bookmark not defined.
Model Cymorth i'r Rhai sy'n Gadael	Error! Bookmark not defined.
Gwella Diogelwch Corfforol	29
Ymosodiadau yn erbyn Swyddogion a Staff	Error! Bookmark not defined.
Blaenoriaethau'r Prif Swyddog Meddygol	32
Strategaeth Iechyd a Llesiant Genedlaethol yr Heddlu	Error! Bookmark not defined.
Ymgysylltu â'r GIG	Error! Bookmark not defined.
Deall Risgiau Canser	37
Brechiadau	38
Amlygrwydd Iechyd Galwedigaethol yr Heddlu	40
Peilota Comisiynu Gofal Iechyd	Error! Bookmark not defined.
Achredu Darpariaeth Gofal Iechyd i'r Heddlu	Error! Bookmark not defined.
Lluoedd Heblaw'r Swyddfa Gartref	46
Cyfamod Gwasanaethau Brys Cymru	48
Adolygiad o'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth	49
Atodiad A: Dolenni Perthnasol	50
Deddfwriaeth Cyfamod yr Heddlu	Error! Bookmark not defined.
Tudalen We Cyfamod yr Heddlu / Dolenni	Error! Bookmark not defined.
Addewid Cyfamod yr Heddlu	Error! Bookmark not defined.
Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth (MOU)	Error! Bookmark not defined.
Tarddiad Cyfamod yr Heddlu	Error! Bookmark not defined.
Gwasanaeth Llesiant Cenedlaethol yr Heddlu (NPWS)	Error! Bookmark not defined.
Adolygiad Cynhyrchiant	Error! Bookmark not defined.
Adroddiad Cyfamod yr Heddlu (2023)	Error! Bookmark not defined.
Adroddiad Cyfamod yr Heddlu (2024)	Error! Bookmark not defined.

Dewisiadau Cymorth Sydd Ar Gael	51
Atodiad B: Geirfa Acronymau.....	52
Atodiad C: Cefndir Cyfamod yr Heddlu	53

Crynodeb Gweithredol

Mae Cyfamod yr Heddlu yn ymrwymiad gan y llywodraeth i gydnabod gwasanaeth ac aberth y rhai sy'n gweithio ym maes plismona yng Nghymru a Lloegr. Ei nod yw sicrhau bod swyddogion heddlu presennol a chyn-swyddogion, staff, a'u teuluoedd yn cael eu cefnogi a'u trin â thegwch a pharch. Mae'r Cyfamod yn canolbwyntio ar dri maes allweddol: iechyd a lles, amddiffyniad corfforol, a chefnogaeth i deuluoedd. Bwriedir iddo wella canlyniadau i'r gweithlu plismona, gan gydnabod y pwysau a'r risgiau unigryw sy'n gysylltiedig â'u rolau.

Ers cyflwyno Cyfamod yr Heddlu yn 2022, mae'r Swyddfa Gartref a'n partneriaid mewn plismona wedi cymryd camau breision i fynd i'r afael ag anfanteision sy'n ymwneud ag iechyd a lles a brofir gan y gweithlu heddlu, eu teuluoedd a'r rhai sydd wedi gadael plismona.

O dan y Llywodraeth newydd, mae Bwrdd Goruchwylio Cyfamod yr Heddlu (PCOB) wedi ailasesu'r blaenoriaethau ar gyfer cyflawni i sicrhau bod y gwaith yn canolbwyntio ar anghenion y gweithlu, ac i adlewyrchu realiti plismona sy'n esblygu. Mae hyn yn golygu, wrth i'r Cyfamod fynd rhagddo ymhellach, y bydd mwy o bwyslais ar gefnogi lluoedd i weithredu polisïau, systemau cymorth, gosod safon ofynnol o ddarpariaeth, a ffocws newydd ar sut mae'r camau a gymerir yn mynd i'r afael ag anfanteision penodol a nodwyd.

Wrth ystyried y blaenoriaethau a'u heffaith bosibl ar weithlu'r heddlu, ystyriwyd hefyd y goblygiadau i Heddlu Trafnidiaeth Prydeinig, yr Heddlu NiwcLEAR Sifil, Heddlu'r Weinyddiaeth Amddiffyn a'r Asiantaeth Trosedd Genedlaethol, yn ogystal â sylwadau adrannau'r llywodraeth a sefydliadau plismona eraill. Ceisiwyd mewnbwn gan yr adrannau hyn wrth lunio'r adroddiad, yn unol â'r Memorandwm Cydddealltwriaeth, er mwyn sicrhau bod eu profiadau a'u cyflawniadau'n cael eu cynrychioli.

Ailganolbwyntio'r Camau Gweithredu ar Fynd i'r Afael â Niwed

Yn ystod dwy flynedd gyntaf y Cyfamod, marciwyd chwe blaenoriaeth gychwynnol, a nodwyd gan y Bwrdd, fel rhai wedi'u cwblhau. Roedd y rhain yn feysydd gwaith penodol gyda phwynt terfyn clir a gyflawnwyd trwy ymdrechion ar y cyd y Swyddfa Gartref, y Gwasanaeth Llesiant Heddlu Cenedlaethol (NPWS), y Prif Swyddog Meddygol dros Blismona (CMO), Arolygiaeth Heddlu Ei Fawrhydi a Gwasanaethau Tân ac Achub (HMICFRS) a'r lluoedd eu hunain.

Mae hyn yn cynnwys llwyddiannau diweddar wrth greu strategaeth newydd ar gyfer iechyd a lles; a'r gwaith o fewn y Swyddfa Gartref a'r Coleg Plismona i integreiddio lles yn well i hyfforddiant a datblygiad arweinyddiaeth ehangach yr heddlu. Mae teuluoedd hefyd wedi gweld pecyn cymorth yn cael ei gyflwyno i'w helpu nhw a'u hanwyliaid; mae'r rhai sydd wedi gadael plismona bellach yn gallu cael mynediad at adnoddau i'w paratoi ar gyfer cam nesaf eu bywydau.

Wrth i'r Cyfamod fynd rhagddo, mae nifer gynyddol o gamau gweithredu o reidrwydd yn mynd rhagddynt ac yn canolbwyntio ar gwblhau yn y tymor canolig i'r tymor hir. Mae hyn yn golygu, er mwyn rhoi eglurder ar gynnydd, bod angen i ffocws yr adroddiad blynyddol symud i adlewyrchu'n well y manteision y bydd y camau gweithredu parhaus hyn yn eu creu.

Gall unigolion, arweinwyr a heddluoedd ddefnyddio'r rhain, a'r nifer o ddarnau eraill o waith a gyflawnir gan Wasanaeth Llesiant Cenedlaethol yr Heddlu ac eraill drwy ffrydiau gwaith Cyfamod yr Heddlu, i helpu i wella safonau llesiant mewn heddluoedd.

Mae sicrhau bod heddluoedd yn cael eu cefnogi i gyflawni safonau arweinyddiaeth cyson ar bob lefel yn parhau i fod yn hanfodol. Mae ffocws cychwynnol y Cyfamod ar hybu gweithgarwch presennol a chodi safonau llesiant ac arweinyddiaeth sylfaenol mewn heddluoedd wedi dechrau dwyn ffrwyth, gyda mwy o bobl yn cael cefnogaeth a mwy o wasanaethau ar waith nag ar unrhyw adeg arall yn hanes plismona yng Nghymru a Lloegr. Gellir adeiladu ar y gwaith hwn nawr i sicrhau y gall y Cyfamod gyflawni ei botensial fel lifer strategol ar lefel genedlaethol, i gasglu a blaenoriaethu adnoddau a'u canolbwyntio ar fynd i'r afael ag anfanteision penodol sy'n gysylltiedig yn uniongyrchol â rôl plismona.

Wrth i'r Cyfamod symud i gyfnod newydd o dan Lywodraeth newydd, bydd yr Adroddiad Blynyddol hwn yn canolbwyntio ar sut mae'r camau gweithredu yn mynd i'r afael ag anfanteision penodol. Mae'r term 'anfantais' yn cyfeirio at feysydd lle gall swyddogion a staff yr heddlu fod yn fwy tebygol o brofi niwed, triniaeth annheg, neu ganlyniadau gwaeth o'i gymharu â phroffesiynau eraill neu o fewn y sefydliad ei hun. Gall yr anfanteision hyn ymwneud ag iechyd meddwl neu gorfforol, diwylliant y gweithle, neu fynediad at gefnogaeth er enghraifft. Drwy nodi a mynd i'r afael â'r meysydd hyn, bydd hyn yn helpu i amlygu nid yn unig y cynnydd a wnaed, ond hefyd sut y gall gwaith y Cyfamod wella iechyd a lles.

Crynodeb o'r Cynnydd

Mae gwaith y Cyfamod wedi parhau dros y flwyddyn ddiwethaf gyda sawl maes yn gweld cynnydd sylweddol.

Yn dilyn penodi CSM ar gyfer Plismona, bu mwy o gydlyniant rhwng gwaith y Cyfamod a gwaith y GIG. Mae hyn yn cynnwys llwyddiannau cynnar wrth hyrwyddo hyfforddiant i feddygon teulu fel y'i trafodwyd mewn adroddiadau blaenorol. Mae'r Grŵp Llywodraethu Clinigol (CGG) sydd bellach wedi'i hen sefydlu wedi diffinio sawl maes ffocws ac wedi dechrau cyflawni gwelliannau yn y ddarpariaeth iechyd a lles (gweler tudalennau 34-49 am fwy o fanylion).

Yn dilyn gwaith yr NPWS, y Swyddfa Gartref a'r lluoedd, mae'r Cyfamod wedi gweld datblygiadau sylweddol dros y ddwy flynedd ddiwethaf gan gynnwys:

- Sefydlu CMO ar gyfer Plismona
- Gosod a monitro safonau iechyd Galwedigaethol (IG) sylfaenol, gyda rhai lluoedd yn cyflawni safonau gwell a'r rhan fwyaf o lluoedd eraill yn gweithio tuag at safonau gwell

- Integreiddio data ymosodiadau'r heddlu, safonau IG ac elfennau eraill o lesiant i arolygiadau Effeithiolrwydd, Effeithlonrwydd a Chyfreithlondeb yr Heddlu (PEEL) HMICFRS
- Sefydlu Arwyddlun Elisabeth ar ôl marwolaeth
- Prawf o gysyniad wedi'i gwblhau ar gyfer cyflwyno llinell argyfwng iechyd meddwl bwrpasol ar gyfer yr heddlu yn genedlaethol
- Creu a chyflenwi adnoddau teuluol ac ymadawyr
- Cyflwyno gwasanaeth cwnsela profedigaeth arbenigol
- Cynllun gweithredu atal ac ôl-gamau hunanladdiad cenedlaethol
- Ymchwil a gweithredu ar reoli gorflinder
- Cynlluniau peilot ymgysylltu'r GIG
- Strategaeth lechyd a Llesiant newydd ar gyfer plismona
- Datblygu Canllawiau Blaenoriaethu i gyflawni'r strategaeth

Mae rhagor o fanylion am y meysydd hyn ar gael yn yr adroddiadau blynyddol o 2023¹ a 2024².

Gweithgarwch Cynlluniedig

Mae llawer i'w wneud o hyd os ydym am gyflawni pwrpas Cyfamod yr Heddlu, sef sicrhau nad yw'r heddlu a'u teuluoedd yn dioddef unrhyw anfantais oherwydd eu gwaith plismona. Yn amodol ar gyllid, cyflwynir y prosiectau canlynol i'r PCOB fel rhai y gellir eu cyflawni dros y ddwy flynedd nesaf:

- Cyflwyno Llinell Argyfwng lechyd Meddwl yn genedlaethol i gynnwys teuluoedd a'r rhai sy'n gadael
- Cynyddu'r ddarpariaeth o asesiadau risg seicolegol o 75,000 i 140,000
- Ap hyfforddi, addysg a chymorth cyfoedion ar gyfer Gorflinder Cwsg ac Adferiad a ddarperir i 40,000 o unigolion y flwyddyn hyd at 120,000 dros 3 blynedd. Wedi'i gyfuno â hyfforddiant Rheoli Risg Gorflinder
- Symud ymlaen â gwaith Ymgysylltu GIG y Prif Swyddog Marchnata i ddatgloi cymorth y Bwrdd Comisiynu Integredig (ICB) i bob heddlu
- Datblygu a darparu model cymorth trawma cenedlaethol gyda chwrs hyfforddi dadfrifio a ddarperir i bob llu
- Datblygu gallu cenedlaethol ar gyfer y rhai sy'n gadael yr heddlu, gyda ffocws ar gyflogaeth ar ôl gwasanaethu

Mae ffactorau sy'n achosi straen sefydliadol o fewn y gweithlu yn ffactorau sy'n deillio o sut mae plismona wedi'i strwythuro a'i reoli, yn hytrach nag o'r sefyllfaoedd y mae'r gweithlu yn eu hwynebu wrth gyflawni eu dyletswyddau. Gall y rhain gynnwys llwythi gwaith uchel, oriau hir neu afreolaidd, diffyg cefnogaeth, cyfathrebu gwael, neu gyfleoedd cyfyngedig i ddatblygu. Gall y ffactorau hyn gael effaith sylweddol ar lesiant, morâl, a chadw swyddogion a staff..

¹ [Adroddiad blynyddol Cyfamod yr Heddlu 2023 \(hygyrch\)\) - GOV.UK](#)

² [Adroddiad blynyddol Cyfamod yr Heddlu 2024 - GOV.UK](#)

Roedd y rhaglen Gwella Gwasanaethau a Lleihau Straen (SISR) yn mynd i'r afael â ffactorau straen sefydliadol³. Mae tri phrif fath wedi'u nodi: straenwyr rhwystrol, straenwyr emosiynol a straenwyr lles. Mae'r gwaith hwn yn eistedd ochr yn ochr â champau gweithredu sy'n deillio o'r Adolygiad Cynhyrchiant cynhwysfawr⁴ wedi'i gwblhau gan Gyngor Cenedlaethol Prif Swyddogion yr Heddlu (NPCC). Mae'r adborth cychwynnol ar y rhaglen, a fynychwyd gan 27 o luoedd, wedi bod yn rhagorol a bydd gwerthusiad llawn yn cael ei gwblhau gan y Gwasanaeth Llesiant Cenedlaethol yr Heddlu (NPWS) i benderfynu a ddylid ariannu rhaglen arall yn y dyfodol.

Mae cam nesaf y cynlluniau i gyfleu amcanion a chynigion Cyfamod yr Heddlu yn well bellach wedi dechrau. Mae tri fideo sy'n ymwneud â chefnogaeth gan gymheiriaid yn ystod gwahanol gyfnodau o yrfa swyddog a grëwyd gan yr NPWS i dynnu sylw at bwysigrwydd llesiant mewn plismona bellach ar gael ar-lein⁵.

Mae meta-dadansoddiad sy'n dal materion cyson ar draws ystod eang o arolygon swyddogion a staff yr heddlu, a gynhaliwyd gan yr Athro Les Graham ym Mhrifysgol Durham, wedi llywio gwaith y Cyfamod. Mae hyn yn cynnwys nodi lefelau iechyd meddwl gwael mewn gweithluoedd a sut mae hyn yn dylanwadu ar gynhyrchiant a chadw staff, a rhywfaint o waith ehangach ar fynd i'r afael ag anghwrteisi yn y gweithle.

Mae mynd i'r afael â gorflinder eithafol yn faes pryder cynyddol wrth i'n dealltwriaeth ddatblygu o sut mae pwysau newidiol ar ein swyddogion a'n staff yn effeithio arnynt. Mewn ymateb i hyn, ariannodd y Swyddfa Gartref yr NPWS i lansio prosiect arloesol i roi mewnwelediad a chefnogaeth i swyddogion sy'n profi symptomau gorflinder ym mis Awst 2023. Caniataodd y data dienw a ddarparwyd gan yr astudiaeth i'r NPWS ddatblygu canllawiau newydd ar gyfer lluoedd ac unigolion.

Caewyd y flaenoriaeth wreiddiol ar ymosodiadau yn erbyn yr heddlu yn 2023 gyda chyflwyno Ymgyrch Hampshire. Fodd bynnag, mae materion dilynol yn ymwneud â sut mae data ymosodiadau yn cael eu monitro a darparu iawndal priodol wedi dod i'r amlwg. Mae'r Swyddfa Gartref wedi bod yn gweithio gyda'r NPWS, Ffederasiwn Heddlu Cymru a Lloegr (PFEW) ac eraill i nodi faint o wybodaeth ychwanegol y gall lluoedd ei chasglu pan gofnodir ymosodiad. Bydd y gwaith hwn yn arwain at well casgliadau data gan alluogi lluoedd, cymdeithasau staff ac Undebau Llafur i ddeall a mynd i'r afael â phroblem trais a gyflawnir yn erbyn yr heddlu yn well.

Mae strategaeth lechyd a Llesiant Genedlaethol yr Heddlu⁶ wedi'i lansio ac mae'n cyflwyno model lles sy'n canolbwyntio ar weithredu ac sy'n canolbwyntio ar bum maes allweddol; ymuno'n dda, hyfforddi'n dda, gweithio'n dda, byw'n dda a gadael yn dda. Mae'r strategaeth yn nodi'r materion hollbwysig y mae angen i luoedd fynd i'r

³ [Adroddiad blynyddol Cyfamod yr Heddlu 2024 - GOV.UK](#)

⁴ [Adolygiad Cynhyrchiant Plismona - GOV.UK](#)

⁵ [Ffilmiau ymwybyddiaeth iechyd meddwl | Oscar Kilo](#)

⁶ [Strategaeth lechyd a Llesiant Genedlaethol yr Heddlu 2024 - 2026.](#)

afael â nhw ac yn darparu fframwaith sy'n seiliedig ar dystiolaeth ar gyfer gwneud hynny.

Er mwyn cyflawni'r strategaeth, cyhoeddwyd Canllawiau Blaenoriaethu'r Gweithlu hefyd. Mae hyn yn darparu fframwaith cynhwysfawr i heddluoedd wella lles eu swyddogion a'u staff. Mae'n cyfuno dros ddegawd o ymchwil ac adborth i gynnig strategaethau clir, sy'n seiliedig ar dystiolaeth ac ymyriadau blaenoriaeth sydd â'r nod o wella iechyd corfforol a meddyliol o fewn gweithlu'r heddlu.

Mae Canllawiau Blaenoriaethu'r Gweithlu a'r Strategaeth Iechyd a Llesiant yn ategu ei gilydd i gefnogi dull gwell o ymdrin â llesiant ar draws y gweithlu. Mae'r strategaeth yn nodi'r fframwaith strategol ar gyfer mynd i'r afael â llesiant gyda meysydd cyflawni penodol a blaenoriaethau sy'n seiliedig ar dystiolaeth. Mae'r canllawiau'n esbonio sut i wneud hyn, gan gynnwys cyfeirio at adnoddau a phecynnau cymorth.

Gwella Iechyd a Llesiant

“Rydym yn cefnogi Cyfamod yr Heddlu, ac rydym yn benderfynol o weithio gyda chi i sicrhau ei fod yn cyflawni ar gyfer yr holl swyddogion, staff a gwirfoddolwyr, gan gydnabod bod lles a chefnogaeth iechyd meddwl yn hanfodol wrth gynnal gweithlu heddlu iach ac ymgysylltiedig a all wasanaethu a diogelu'r cyhoedd yn effeithiol.”

Y Gwir Anrhydeddus Fonesig Diana Johnson DBE AS, Gweinidog Troseddu a Phlisma yn Nghynhadledd Cymdeithas Uwcharolygwyr yr Heddlu 2024

Prif bwrpas Cyfamod yr Heddlu yw gwella iechyd a lles y gweithlu. Gan gydnabod yr effaith y mae plisma yn ei chael ar yr unigolion sy'n cyflawni rolau plisma yw'r cam pwysicaf tuag at wella bywydau'r gweithlu. Y meysydd ffocws presennol yw:

- Straenwyr Sefydliadol
- Cyfathrebu'r Cyfamod
- Ymgysylltu â'r Gweithlu
- Anrhydeddau a Chofebau
- Atal Hunanladdiad
- Rheoli Risg Seicolegol
- Atal Trawma
- Mynd i'r Afael â Gorflinder

Straenwyr Sefydliadol

Crynodeb o'r Anfantais

Mae wedi'i brofi bod straenwyr sefydliadol y tu ôl i bob dangosydd negyddol o lesiant y gweithlu, gan yrru materion strategol cydnabyddedig fel cadw, y gallu i adleoli a chynhyrchiant⁷.

Mae angen mynd i'r afael â materion diwylliannol a systemig i gael gwared ar niwed y gellir ei osgoi y mae'r gweithlu'n ei wynebu.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Mae'r NPWS a'r CMO yn darparu cefnogaeth i sicrhau bod gallu fforddiadwy, sy'n seiliedig ar dystiolaeth, ym mhob llw i fynd i'r afael â risgiau allanol sy'n gysylltiedig â gwaith (megis dod i gysylltiad â thrawma a phrofi ymosodiad) trwy Strategaeth Iechyd a Llesiant Genedlaethol yr Heddlu⁸, a chanllawiau blaenoriaethu'r gweithlu⁹.

Cynhaliodd yr NPWS raglen ar gyfer arweinwyr plismona yn 2023/24 fel prawf o gysyniad a oedd yn canolbwyntio ar fynd i'r afael â straenwyr mewnol o fewn cyllidebau presennol. Cafodd ei dderbyn yn dda a'i werthuso'n gadarnhaol.

Lansiwyd arolwg cenedlaethol newydd o weithlu'r heddlu ym mis Mai 2025, gyda ffocws ar straenwyr rhwystrau mewnol fel rhwystrau biwrocraidd, anawsterau gweinyddol a phrosesau gwaith a gynlluniwyd yn wael. Bydd hyn yn rhoi cipolwg ar ba gynnydd sy'n cael ei wneud ar fynd i'r afael â materion, yn ogystal â mesur adborth gan y gweithlu.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Cyflwynwyd cwrs preswyl pedwar diwrnod ar gyfer arweinwyr yr heddlu ym mis Ebrill 2023 yng Nghanolfan Ymchwil a Dysgu Plismona'r Brifysgol Agored (OU) a hwyluswyd gan Andy Rhodes a'r Athro Jean Hartley. Cyflwynwyd prosiectau cenedlaethol a lleol ochr yn ochr ag atebion arloesol a oedd yn berthnasol i'r mater hwn. Cyflwynwyd chwe gweminar i'r mynychwyr erbyn y modiwl preswyl olaf ym mis Hydref 2023.

Yn 2024, bwydwyd dysgu o'r digwyddiadau i'r gwaith a wnaed gan y Coleg Plismona i integreiddio'r strategaeth a'r canllawiau blaenoriaethu i raglenni hyfforddi presennol ar gyfer heddluoedd.

⁷ [Y berthynas rhwng ffactorau straen sefydliadol a lles meddyliol swyddogion heddlu: adolygiad systematig | Iechyd Cyhoeddus BMC | Testun Llawn](#)

⁸ [Strategaeth Iechyd a Llesiant Genedlaethol yr Heddlu](#)

⁹ [Canllawiau blaenoriaethu'r gweithlu](#)

Gweithgarwch Cynlluniedig

Mae angen gwaith pellach i ymgorffori'r strategaeth gweithlu genedlaethol newydd gan weithio gyda rhanddeiliaid i sicrhau'r nifer fwyaf o ymatebwyr. Mae arolwg staff heddlu cenedlaethol newydd, a gynlluniwyd i gofnodi ffactorau straen mewnol yn fwy cywir, wedi'i lansio eleni. Bydd angen cefnogaeth gref gan rhanddeiliaid i sicrhau'r nifer fwyaf o ymatebwyr a bydd yr NPWS a'r NPCC yn gweithio gyda lluoedd i hyrwyddo'r arolwg.

Cyfathrebu'r Cyfamod

Crynodeb o'r Anfantais

Wrth i waith y Cyfamod barhau i ddatblygu, mae angen cyfathrebu'n rhagweithiol amcanion y Cyfamod a'r gefnogaeth sydd ar gael i bawb a fyddai'n elwa o gael mynediad at yr adnoddau a'r gefnogaeth ychwanegol.

Mae cymdeithasau staff wedi nodi bod mwy i'w wneud i gyfathrebu ac ymgysylltu â'r gweithlu ar y Cyfamod i gynhyrchu gwybodaeth am y gwaith, fel bod y gweithlu'n ymwybodol o ba gynnydd sy'n cael ei wneud, pa wasanaethau sydd ar gael i'w cael, a pherthnasedd y Cyfamod iddynt fel unigolion. Ar gyfer cam nesaf y cyfathrebu, bydd angen i bob rhan o'r sector gydweithio i sicrhau bod y negeseuon yn berthnasol i bawb ac yn gallu cyrraedd pawb.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Er mwyn mynd i'r afael â'r heriau o ran codi ymwybyddiaeth ac ymgysylltu â'r Cyfamod, mae'r Swyddfa Gartref wedi bod yn gweithio gyda'r Coleg, yr NPCC a'r NPWS i ddatblygu cynllun cyfathrebu cydlynol, ac i ddod o hyd i ffyrdd arloesol o gynyddu proffil y Cyfamod.

Cynnydd Hyd Yma

Dechreuodd Cam 2 o'r cynllun cyfathrebu, gyda ffocws ar gynyddu gwybodaeth ac ymwybyddiaeth o adnoddau penodol sydd ar gael o dan y Cyfamod, y llynedd. Mae cynllun cyfathrebu ar y cyd newydd rhwng yr NPWS, y Swyddfa Gartref a'r NPCC yn cael ei baratoi i helpu i symud y gwaith hwn ymlaen.

Gweithgarwch Cynlluniedig

Yn dilyn cyfarwyddyd gan y PCOB, cytunodd y Swyddfa Gartref i sefydlu sut y gallai cyfathrebu am y Cyfamod fwydo i adroddiadau mwy cadarnhaol am waith yr heddlu a'r hyn y mae'r Llywodraeth yn ei wneud i gefnogi swyddogion a staff. Mae hyn yn cynnwys ail-lunio'r camau gweithredu a nodir yn yr Adroddiad Blynyddol hwn i egluro'r anfantais sy'n cael ei mynd i'r afael â hi gan y gwaith.

Wrth i'r gwaith mewn blaenoriaethau eraill fynd rhagddo, gan gynnwys ar gorflinder a gwaith y CMO, bydd cyfathrebu pellach yn cael ei ddatblygu i sicrhau y bydd gweithlu'r heddlu a'u teuluoedd yn ymwybodol o'r gefnogaeth sydd ar gael iddynt, ac felly'n gallu cael mynediad ati.

O ystyried pwysigrwydd gwella ymwybyddiaeth o'r Cyfamod, a'r gefnogaeth a'r gydnabyddiaeth benodol sydd ar gael i'r gweithlu, efallai y bydd lle i ddefnyddio strwythurau cyfathrebu presennol sydd ar gael i gymdeithasau staff i wneud yn siŵr bod y rhai sydd angen cefnogaeth yn cael y cymorth sydd ei angen arnynt. Bydd yr NPWS a'r cymdeithasau staff yn cydweithio i nodi beth arall y gellir ei wneud.

Ymgysylltu â'r Gweithlu

Crynodeb o'r Anfantais

Er mwyn i'r Cyfamod fod yn effeithiol wrth fynd i'r afael ag anfantaision a brofir gan weithlu'r heddlu a'u teuluoedd, mae'n bwysig cynnal dealltwriaeth gyfredol o'r cyd-destun plismona presennol ac i'r gweithlu gael eglurder ynghylch pa gefnogaeth sydd ar gael iddynt a ble mae gwahanol faterion yn cael eu trin a chan ba sefydliad. Mae hyn yn hanfodol i sicrhau y bydd y Cyfamod yn nodi neu'n mynd i'r afael ag anfantaision sy'n esblygu dros amser.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Mae yna ystod o faterion sydd y tu allan i gylch gwaith y Cyfamod sydd, serch hynny, yn rhyngweithio â materion o fewn cwrpas ac yn cael effaith ar weithlu'r heddlu a'u teuluoedd. Gall y rhain gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, gyflog, amrywiaeth a chynhwysiant a thrin materion ymddygiad yr heddlu. Dylid casglu crynodeb o'r materion allweddol a godwyd gan gymdeithasau staff ac undebau fel bod atebolrwydd am fynd i'r afael â nhw wedi'i nodi'n glir ac yn weladwy i'r gweithlu.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Cynhaliwyd bwrdd crwn ym Mhencadlys PFEW ym mis Medi 2022 gyda phapur a gyflwynwyd yn y PCOB ym mis Ionawr 2023 yn nodi materion a chyfleoedd. Arweiniodd hyn at ddwy gam gweithredu yn cael eu bwrw ymlaen gan yr NPWS.

Mae'r NPWS wedi nodi arfer da mewn sawl lluo yn ymwneud ag olrhain trawma ac mae'r Prif Swyddog Gwyddonol wedi rhoi cyllid i Heddlu Gorllewin Swydd Efrog i ddatblygu model gweithredu safonol ar gyfer olrhain trawma yn 2025/26. Bydd hyn ar gael i bob lluo o 2026 heb unrhyw gost a bydd yn rhan o ofyniad y canllawiau blaenoriaethu.

Cododd y papur gwestiynau hefyd ynghylch mynediad at lawndal Anafiadau Troseddol, lle mae swyddogion a chymdeithasau staff yn adrodd am ddiffyg dealltwriaeth o gyd-destun cymhwysedd yr heddlu ymhlith gweithwyr achos iawndal. Mae'r gwaith hwn wedi'i gynnwys o dan y flaenoriaeth sy'n ymwneud ag ymosodiadau yn erbyn yr heddlu (gweler tudalen 31).

Codwyd pryderon hefyd ynghylch effaith galw nad yw'n gysylltiedig â'r heddlu ar y gweithlu. Adeiladodd yr NPCC a'r NPWS gysylltiad rhwng y Cyfamod a'r adolygiad

cynhyrchiant, ac mae gwybodaeth am yr effaith ar lesiant wedi'i chynnwys yn yr adroddiad cynhyrchiant¹⁰.

Gweithgarwch Cynlluniedig

Yn ôl cyfarwyddyd y Bwrdd Goruchwyllo, ychwanegwyd awgrymiadau dethol o fewn y ffrydiau gwaith presennol priodol, er mwyn sicrhau y gellir eu hymgorffori yn y Cyfamod Heddlu yn y ffordd fwyaf effeithiol.

Lle mae angen gwaith pellach i ddeall goblygiadau gweithredu un o'r awgrymiadau yn llawn, neu lle mae angen mwy o fanylion i wneud y mwyaf o'r manteision, bydd y Swyddfa Gartref yn gweithio'n agos gyda'r sefydliadau perthnasol, gan gynnwys elusennau, cyrff plismona ac adrannau llywodraeth eraill i sicrhau eu bod yn cyflawni ar gyfer plismona.

Mae Cymdeithasau Staff hefyd wedi tynnu sylw at sylwadau gan Brif Arolygydd yr Heddlu ar y cyllid a'r buddsoddiad mewn canolfannau triniaeth heddlu (PTCs). Yn ei adroddiad diweddar ar yr anhrefn dros haf 2024¹¹ fe wnaeth HMCIC Sir Andy Cooke fynegi pryder ynghylch diffyg cyllid ar lefel yr heddlu a chefnogaeth ganolog i PTCs. Mae hyn wedi tynnu sylw at yr angen i egluro gwaith y PTCs a nodi ble mae'r elusennau hyn yn ffitio o fewn rheoli achosion adsefydlu. Er eu bod yn rhan bwysig o'r dirwedd, nid yw PTCs yn disodli OH safonol na darpariaeth gofal iechyd ehangach ac nid ydynt ar hyn o bryd wedi'u staffio i ddarparu cefnogaeth barhaus, er enghraifft, ar gyfer salwch meddwl sy'n gysylltiedig â thrawma. Mae cyfle i archwilio sut y gellir cynnwys gofal parhaus o fewn gwaith Ymgysylltu'r GIG i osod y swyddogaeth hon fel rhan o waith cydweithredol rhwng y GIG a'r heddlu.

¹⁰ [Adolygiad Cynhyrchiant Plismona - GOV.UK](#)

¹¹ [Arolygiad o ymateb yr heddlu i'r anhrefn cyhoeddus ym mis Gorffennaf ac Awst 2024: Tranche 1 - Arolygiaeth Heddlu a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Fawrhydi](#)

Anrhydeddau a Chofebau

Crynodeb o'r Anfantais

Yn aml, mae gweithredoedd anghyffredin gan swyddogion a staff yn cael eu normaleiddio fel rhan bob dydd o blismona. Gall hyn arwain at beidio â chydabod unigolion yn llawn am eu gwaith trwy brosesau gwobrwy ffurfiol.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Mae adolygiad yn cael ei gynnal o dirwedd y gwobrau a'r gefnogaeth sydd ar waith i enwebwyr i wneud yn siŵr ein bod yn gwneud y defnydd gorau o wobrau presennol wrth nodi unrhyw fylchau yn y ddarpariaeth. Mae'r gwaith hwn yn parhau, gan gynnwys ymgysylltu â phartneriaid perthnasol.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Mae ymchwil gychwynnol i ddeall meysydd diddordeb a defnydd heddluoedd o ddyfarnu medalau ac anrhydeddau wedi canfod diffyg ymwybyddiaeth a diffyg amser fel y prif reswm dros beidio â dwyn achosion ymlaen.

O ganlyniad, mae'r Swyddfa Gartref wedi dechrau darparu cefnogaeth ychwanegol i heddluoedd yn ogystal â mwy o hyfforddiant i arweinwyr anrhydeddau.

Mae'r Swyddfa Gartref hefyd wedi nodi problem benodol gyda nifer yr enwebiadau anrhydedd a dderbyniwyd ar gyfer staff yr heddlu. Mae hyn wedi arwain at yr arweinwyr Anrhydeddau yn gweithio gyda Rhwydwaith Uwch Staff yr Heddlu (SPSN) i gynyddu proffil gwobrau staff presennol, a hyfforddi staff ynghylch ysgrifennu dyfyniadau.

Gweithgarwch Cynlluniedig

Bydd y Swyddfa Gartref yn parhau i drefnu gweithdai rheolaidd i luoedd a chyrrff eraill eu mynychu.

Mae'r cynnig ar gyfer gwobr gwasanaeth hir newydd i staff yr heddlu bellach wedi'i ddatblygu gan y Swyddfa Gartref. Bydd y Swyddfa Gartref yn gweithio trwy'r broses sefydledig i weld a yw gwobr o'r fath yn hyfyw. Yn yr un modd, mae deiseb gyhoeddus am fedal i swyddogion anafedig hefyd yn cael ei hystyried gan y Swyddfa Gartref.

Y Swyddfa Gartref yw adran y llywodraeth sy'n asesu gyda'r nifer fwyaf o unigolion sy'n gymwys ar gyfer Arwyddlun Elisabeth. Mae gwaith allgymorth pellach yn cael ei wneud gyda lluoedd i annog teuluoedd i ddod ymlaen â cheisiadau lle mae perthynas agosaf a enwir yn adnabyddadwy.

Atal Hunanladdiad

Crynodeb o'r Anfantais

Nid yw'r Swyddfa Ystadegau Gwladol yn nodi swyddogion heddlu fel galwedigaeth sydd mewn perygl penodol o hunanladdiad yng Nghymru a Lloegr. Fodd bynnag, mae adborth/ymgysylltiad ar draws y sector yn aml yn adlewyrchu pryderon y gallai ffactorau unigryw'r swydd gynyddu'r risg o hunanladdiad i swyddogion a staff. Mae'r ffactorau hyn yn cynnwys dod i gysylltiad aml ac anrhagweladwy â digwyddiadau trawmatig, chwalfa perthynas, anhwylder straen ôl-drawmatig neu broblemau meddyliol eraill, gwaith sifftiau, oriau gwaith hir, problemau cysgu a gwrthod cymorth yn y camau cynnar.

Yn wahanol i wasanaethau brys eraill, mae'r heddlu wedi bod yn brin o wasanaeth cymorth iechyd meddwl cyson, wedi'i hysbysebu'n dda, cyfrinachol ac arbenigol ar draws yr holl luoedd, sy'n caniatáu i bawb sydd ei angen geisio cymorth heb unrhyw ganfyddiad o stigma.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Nododd y strategaeth genedlaethol ystod o weithgareddau ar gyfer mynd i'r afael â'r mater hwn, gyda ffocws uniongyrchol ar ddarparu gwell cefnogaeth i unigolion mewn argyfwng. Arweiniodd hyn at yr NPWS yn gweithio i gyflwyno cynllun peilot ar gyfer llinell argyfwng 24/7 benodol i'r heddlu.

Cynnydd Hyd Yma

Darparwyd cyllid cychwynnol i gynnal 'prawf o gysyniad' ar gyfer llinell argyfwng yn 2023 i sefydlu'r galw a'r defnydd cyn ei chyflwyno'n genedlaethol. Agorodd y llinell hon ym mis Mehefin 2024 gan ddefnyddio darparwr gwasanaeth presennol ar gyfer parafeddygon a thân, wedi'i ganolbwyntio yng Ngogledd-ddwyrain Lloegr.

Yn ystod 10 mis o weithredu, mae NPWS yn adrodd bod y llinell wedi derbyn 50 o alwadau gan swyddogion a staff a bod 41 o'r galwadau hynny yn alwadau argyfwng. Er bod y llinell yn gwbl gyfrinachol, gall y darparwr grynhoi themâu o'r galwadau a dderbyniwyd. Mae themâu cyfredol yn cynnwys problemau iechyd meddwl parhaus, chwalfa perthynas ac effeithiau trauma sy'n gysylltiedig â gwaith.

Mae proses Cynllun Gweithredu Hunanladdiad Cenedlaethol blynyddol a hunanasesir ar gyfer yr holl luoedd wedi'i gweithredu o fis Mai 2025 ymlaen.

Gweithgarwch Cynlluniedig

Mae NPWS wedi darparu achos busnes wedi'i gostio'n llawn i sefydlu llinell argyfwng genedlaethol yn seiliedig ar y gwaith peilot. Bydd y gwersi a ddysgwyd o'r model a brofwyd yn caniatáu i'r llinell arfaethedig fod ar gael i'r holl swyddogion a staff sy'n gwasanaethu, gyda'r uchelgais i gynnwys teuluoedd a'r rhai sy'n gadael yn y dyfodol hefyd.

Mae'r llinell argyfwng 24/7 sydd ar ddod yn gam cadarnhaol, a bydd gwaith pellach yn cael ei wneud i wella casglu data i lywio gweithgarwch atal, mynd i'r afael â rhwystrau diwylliannol i geisio cymorth, a sicrhau bod cymorth yn gyson ac yn cael ei hysbysebu'n dda. Bydd y Swyddfa Gartref a'r NPWS yn parhau i weithio gyda gweddill y sector i yrru hyn ymlaen. Mae'r PFEW hefyd wedi amlygu hyn fel maes ffocws hollbwysig ar gyfer y Cyfamod.

Rheoli Risg Seicolegol

Crynodeb o'r Anfantais

Mae tystiolaeth o anhwylder straen wedi trawma cymhleth ac anafiadau iechyd meddwl eraill sy'n gysylltiedig â thrawma yn y gweithlu heddlu¹².

Mae'r NPWS yn cynnig (yn seiliedig ar ymchwil ac arfer rhyngwladol) y dylai math o oruchwyliaeth iechyd, gan gynnwys asesiadau risg seicolegol (APS) o bosibl ar gyfer pob aelod o'r gweithlu, fod yn ofyniad dyletswydd gofal sylfaenol ar gyfer lluoedd.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Oherwydd y lefelau uwch o amlygiad i drawma a wynebier gan y rhan fwyaf o swyddogion a staff gweithredol a'r rhai sy'n wynebu'r cyhoedd, mae'r NPWS yn gobeithio ehangu PRAs blynyddol o 50,000 y flwyddyn i tua 140,000 dros y 3 blynedd nesaf.

Mae'r gweithgaredd hwn yn cynnig creu ateb cenedlaethol a fydd yn galluogi pob llu i ehangu mynediad at PRAs mewn ffordd sy'n fforddiadwy iddynt.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Mae gwaith cychwynnol wedi nodi awydd o fewn lluoedd i fabwysiadu dull cenedlaethol cyson o PRAs.

Mae'r NPWS yn asesu bod tua 50-60,000 o PRAs yn cael eu cynnal yn flynyddol. Er mwyn ymgymryd â phob rôl sy'n wynebu gweithredol, mae angen ehangu hyn yn sylweddol. Er mwyn cyflawni hyn yn fforddiadwy, mae'r NPWS yn bwriadu datblygu system PRA genedlaethol y gall pob llu ei defnyddio.

Gweithgarwch Cynlluniedig

Mae'r NPWS yn cynhyrchu cynnig wedi'i gostio i greu ateb PRA cenedlaethol. Bydd y gweithgaredd cynlluniedig hefyd yn cynnwys asesiad o a oes angen capasiti ychwanegol i ddarparu ymyriadau dilynol lle mae asesiadau risg yn tynnu sylw at broblemau, er mwyn sicrhau bod heddluoedd yn gallu rheoli cynnydd mewn ymyriadau yn effeithiol ac yn gyson.

Atal Trawma

¹² [Plismona'r DU: niwed seicolegol ymhlith swyddogion wedi'i waethygu gan amodau gwaith gwael | Prifysgol Caergrawnt](#)

[Brewin Fersiwn derfynol a dderbyniwyd PTSD a PTSD Cymhleth mewn Swyddog Heddlu'r DU.pdf](#)

Crynodeb o'r Anfantais

Mae natur gwaith yr heddlu yn cynnwys dod i gysylltiad â digwyddiadau trawmatig yn aml, fel trais, damweiniau a marwolaethau. Gall hyn gynyddu'r risg y bydd gweithlu'r heddlu yn datblygu PTSD a phroblemau iechyd meddwl eraill¹³ a gall effeithio'n sylweddol ar eu bywydau personol. Mae'r stigma sy'n aml yn gysylltiedig â cheisio cymorth am gefnogaeth iechyd meddwl o fewn diwylliant yr heddlu yn gwaethygu hyn.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Mae dadfudo a thawelu yn cael eu cydnabod fel offeryn effeithiol i atal gwaethygu iechyd meddwl ac fe'u defnyddir gan lawer o heddluoedd yn effeithiol, er nad yw mesurau'n cael eu cymhwyso'n gyson. I fynd i'r afael â hyn, bydd yr NPWS yn cyflwyno rhaglen hyfforddi genedlaethol ar gyfer heddluoedd, gan hyrwyddo model cymorth trawma 'cylch bywyd' cyfannol sydd wedi'i ddatblygu gydag arbenigwyr blaenllaw a'r heddluoedd mwyaf datblygedig.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Mae trafodaethau o fewn plismona wedi amlygu'r ffaith, er bod dod i gysylltiad â thrawma yn anochel mewn rolau plismona¹⁴ ac mae'n digwydd ar gyfradd sylweddol uwch na'r boblogaeth gyffredinol, mae ymchwil wedi dangos y gellir cymryd camau i leihau'r risgiau ac atal datblygiad PTSD trwy ddarparu'r gefnogaeth gywir ar yr amser cywir.

Gellir defnyddio Rhestr Wirio Digwyddiadau Trawma'r Heddlu (PTEC) gan unigolion eu hunain, neu gyda'u rheolwyr, i gadw golwg ar eu lefelau o amlygiad i ddigwyddiadau trawmatig dros amser. Mae'n galluogi goruchwylwyr a rheolwyr i gael sgysiau cynnar gyda'r rhai sy'n agored i drawma seicolegol.

Gweithgarwch Cynlluniedig

Mae cynlluniau i ddatblygu'r Model Cymorth Trawma cenedlaethol fel prif gyflenwad o fewn y Canllawiau Blaenoriaethu Gweithlu (WPG), wedi'i ategu gan gwrs hyfforddi dadfrifio graddadwy sydd ar gael i bob llu.

¹³ [Plismona'r DU: niwed seicolegol ymhlith swyddogion wedi'i waethygu gan amodau gwaith gwael | Prifysgol Caergrawnt](#)

¹⁴ [Y sylfaen dystiolaeth fyw: 'Plismona: Y Swydd a'r Bywyd' | Gwydnwch Trawma mewn Plismona yn y DU](#)

Mynd i'r Afael â Gorflinder

Crynodeb o'r Anfantais

Yn aml, gofynnir i swyddogion a staff plismona, ar fyr rybudd, weithio oriau anghymdeithasol, cael gwyliau wedi'u canslo a chyflawni tasgau eraill ar ben yr hyn sydd eisoes yn aml yn rôl sy'n cymryd llawer o amser ac sy'n ddwys. Gall hyn arwain at orflinder yn y gweithlu.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Nod y ffrwd waith hon yw sefydlu cefnogaeth gorflinder cwsg ac adferiad i bawb mewn plismona a strategaeth rheoli risg gorflinder ym mhob llw i leihau'r effaith a chynnal gweithlu hapusach, iachach a mwy effeithiol.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Ariannodd y Swyddfa Gartref ddwy astudiaeth gyda Phrifysgol John Moores Lerpwl i ddarparu mewnwelediadau a chefnogaeth newydd i swyddogion a staff sy'n profi cwsg gwael a gorflinder. Defnyddiodd yr astudiaeth a ariannwyd gan y Prif Ymgynghorydd Gwyddonol dechnoleg wisgadwy a daeth i ben ym mis Rhagfyr 2024 gyda chanfyddiadau calonogol iawn. Ochr yn ochr â'r astudiaethau, mae NPWS wedi bwydo'r dysgu o'r astudiaeth i'w rhaglen biometreg cwsg, gorflinder ac adferiad sydd wedi cynnwys 37 o luoedd a dros 1000 o staff rheng flaen.

Defnyddiwyd y sylfaen dystiolaeth i ddatblygu ateb graddadwy, fforddiadwy a phersonol yn ogystal â phecyn hyfforddi NPWS ar gyfer rheoli risg gorflinder a lansiwyd yn 2024.

Gweithgarwch Cynlluniedig

Mae'r mewnwelediadau o'r astudiaethau ac adborth defnyddwyr rheng flaen wedi'u hadeiladu i mewn i gymhwysiad rheoli risg gorflinder newydd gyda'r uchelgais i'w ddarparu i bawb sy'n gweithio ym maes plismona dros y 3 blynedd nesaf. Mae prosiectau arloesi llai sy'n defnyddio'r dechnoleg wisgadwy ddiweddaraf yn parhau gyda'r nod o wella canlyniadau iechyd mewn meysydd allweddol fel y menopos ac amlygiad i drawma.

Mae cymdeithasau staff hefyd wedi amlygu'r angen i ystyried beth arall y gellir ei wneud i rannu arfer gorau yn y maes hwn.

Cefnogi Aelodau'r Teulu a'r Rhai sy'n Gadael

“Diolch i chi, i'r holl bartneriaid, yr holl berthnasau, yr holl deuluoedd, oherwydd dim ond oherwydd eich cariad a'ch cefnogaeth y mae'r gwaith y mae eich partneriaid yn ei wneud, y gwn y byddwch chi'n teimlo mor falch ohono, yn bosibl mewn gwirionedd. Ac rwy'n gwybod y gall hynny fod y peth anoddaf i'w wneud ac i ddelio ag ef weithiau.”

Y Gwir Anrhydeddus Yvette Cooper AS, Ysgrifennydd Cartref yng Ngwobrau Dewrder yr Heddlu 2024

Mae cefnogi teuluoedd a phobl sy'n gadael yn ofyniad allweddol o Gyfamod yr Heddlu. Mae gan y grwpiau hyn anghenion penodol ac anfanteision penodol y bydd y Swyddfa Gartref yn ceisio mynd i'r afael â nhw drwy'r Cyfamod. Y meysydd ffocws presennol yw:

- Datblygu, lansio a diweddarau model cymorth i deuluoedd
- Datblygu, lansio a diweddarau model cymorth i bobl sy'n gadael

Model Cymorth i Deuluoedd

Crynodeb o'r Anfantais

Mae ymchwil a gomisiynwyd gan NPWS yn awgrymu bod effaith andwyol ar deuluoedd y rhai sy'n gweithio ym maes plismona o'i gymharu â phroffesiynau eraill. Mae hyn yn gysylltiedig â natur pwysau uchel y gwaith, lefel atebolrwydd a natur anrhagweladwy gofynion y swydd¹⁵.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Mae'r ymchwil hwn yn darparu man cychwyn i fynd i'r afael â'r effaith honno ac mae lluoedd yn dechrau adeiladu cynnig teuluol gwell gan ddefnyddio cynhyrchion yr NPWS, trwy'r brand Oscar Kilo. Mae'r NPWS wedi creu rhwydwaith teuluol ymarferwyr i leihau anghysondebau'r ddarpariaeth mewn lluoedd.

Cafodd dau gam o ymchwil i anghenion teuluoedd eu cynnal a'u cwblhau erbyn mis Ebrill 2023. Penodwyd arweinydd teuluoedd yn yr NPWS, gyda chefnogaeth cydlynedd cenedlaethol. Mae cyfres o adnoddau teuluol digidol wedi'u darparu a phhecyn cymorth i luoedd eu defnyddio, i ddyfnhau eu perthynas â theuluoedd swyddogion a staff.

Mae estyn allan at aelodau teulu trwy gyfryngau cymdeithasol yn rhan hanfodol o strategaeth teuluol yr NPWS. Dyma pam y datblygwyd ffilm "diolch", gan gydnabod eu cyfraniad hanfodol. Mae'r ffilm bellach wedi'i gwyllo dros 100,000 o weithiau.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Fe wnaeth yr NPWS gynhyrchu a lansio Hyb a Phecyn Cymorth Teuluoedd ar gyfer 2024/25. Roedd hyn yn cynnwys gweithgareddau a chymau gweithredu i luoedd eu cymryd mewn perthynas â chefnogi teuluoedd plismona. Lansiwyd ymgyrch llythrennedd plant gan ddefnyddio llyfr a ysgrifennwyd gan swyddog heddlu. Gwellodd y llyfr ddealltwriaeth o blismona i aelodau ifanc o deuluoedd.

Mae adnoddau teuluol pellach bellach wedi'u lansio ac maent ar gael yn y ganolfan ar-lein¹⁶.

Mae darpariaeth ar gyfer gwasanaeth cwnsela galar hefyd wedi'i lansio ac mae ar gael trwy wefan Oscar Kilo ¹⁷ i deuluoedd a chydweithwyr uniongyrchol os bydd

¹⁵ [Ymchwilio i lesiant yr heddlu - Ysgol Fusnes Prifysgol Durham](#)

¹⁶ [Bywyd teuluol OK | Oscar Kilo](#)

¹⁷ [Gwasanaeth cwnsela galar bellach ar gael i bob heddlu | Oscar Kilo.](#)

swyddog neu aelod o staff sy'n gwasanaethu yn marw'n drasig wrth gyflawni eu dyletswyddau neu drwy hunanladdiad.

Gweithgarwch Cynlluniedig

Mae'r dull datblygu parhaus o ran adnoddau teuluol yn golygu y bydd diweddariadau rheolaidd i'r deunyddiau yn digwydd dros y flwyddyn nesaf. Yng nghynllun 2025/26, mae creu rhwydwaith i'r rhai a all ddylanwadu ar brofiad y teulu yn sicrhau y gellir nodi a chyfleu arfer gorau. Bydd llawlyfr teuluol yn cael ei ddatblygu yn debyg i'r rhai a ddarperir eisoes i deuluoedd Ambiwlans a Thân, er mwyn sicrhau y gellir ateb cwestiynau pwysig yn gyflym ac yn hawdd. Gwneir mwy ar gyfer y teuluoedd hynny sydd â phlant ifanc, yn enwedig y rhai sy'n dychwelyd i'r gwaith ac yn olaf, cynhelir ymchwil i nodi'r gefnogaeth sydd ar gael i deuluoedd y rhai sy'n mynd trwy ymchwiliad.

Model Cymorth i'r Rhai sy'n Gadael

Crynodeb o'r Anfantais

Nid oes porth cyflogaeth ôl-wasanaeth ar waith ar gyfer swyddogion a staff yr heddlu. Fodd bynnag, yn aml, mae'r rhai sy'n gadael yr heddlu yn bwriadu gweithio'n llawn amser hyd at oedran ymddeol cenedlaethol. Mae darpariaeth yr heddlu yn anghyson ac i grwpiau allweddol o bobl mae cymorth cyfyngedig ar gael. Gall hyn fod yn niweidiol i'r unigolyn gan achosi straen, diffyg cydnabyddiaeth a her ariannol bosibl. Gall hefyd effeithio ar y sector o ran morâl, cyfleoedd cadw a bod yn gyflogwr o ddewis. Gall cymdeithas hefyd golli'r cyfle i ddefnyddio sgiliau hanfodol y rhai sy'n gadael plismona mewn rolau y tu allan i blismona.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Mae datblygu cyfres o adnoddau digidol cenedlaethol a phecyn cymorth i ymadawyr yn ffurfio sylfaen y flaenoriaeth hon.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Mae'r NPWS wedi creu rhwydwaith ymarferwyr i'r rhai sy'n gadael i leihau anghysondebau'r ddarpariaeth ar draws lluoedd ac i sicrhau bod y cyfnod pontio i bawb sy'n gadael yn llyfnach. Bydd hyn yn sicrhau y bydd profiadau anghyson blaenorol ymadawyr mewn gwahanol luoedd yn dod yn beth o'r gorffennol.

Mae'r NPWS, o dan y brand Oscar Kilo, wedi llunio pecyn i'r rhai sy'n gadael sydd wedi'i anelu'n bennaf at y rhai sy'n ymddeol, gan ganolbwyntio ar gefnogi swyddogion a staff i drawsnewid o yrfa mewn plismona. Mae ganddo offer sy'n helpu swyddogion a staff i lywio'r camau nesaf gan gynnwys paratoi CV, sut i greu proffiliau digidol, paratoi ar gyfer cyfweiliadau, manteision gwirfoddoli ac, yn bwysicaf oll, sut i reoli'r heriau iechyd meddwl penodol y gallai'r rhai sy'n pontio allan o'r gwasanaeth eu hwynebu. Mae'r canllaw wedi bod ar gael i'w lawrlwytho o wefan Oscar Kilo ers Gwanwyn 2024.

Mae ymchwil wedi'i chynnal i ddeall yn well y gefnogaeth a ddarperir gan luoedd ar hyn o bryd ac i ganfod y llwybrau cyflogaeth y mae'r rhai sy'n gadael y gwasanaeth ar hyn o bryd yn eu cymryd. Bwydodd yr ymchwil hon i beilota Porth Ymadawyr yr Heddlu sy'n cynnig cefnogaeth emosiynol ac ymarferol i'r rhai sy'n gadael plismona. Mae'r platfform digidol yn darparu adnoddau, offer, a swyddogaethau sy'n cael eu pwerau gan AI i helpu pobl i lywio eu pontio gyda hyder a phwrrpas¹⁸.

¹⁸ [Gadael yr heddlu: Sut i lywio'r newid | Oscar Kilo](#)

Drwy ddatblygu pecyn cymorth a rhwydwaith y Rhai sy'n Gadael, mae gan heddluoedd ganllawiau bellach ar sut olwg sydd ar gefnogaeth ar gyfer pontio da allan o blismona a gellir rhannu arfer da yn gyflym ac yn hawdd.

Roedd cynllun peilot o Borth Cyflogaeth y Rhai sy'n Gadael yn rhedeg tan 31 Mawrth 2025 a gwahoddodd swyddogion a staff i ymweld â'r porth a rhoi adborth. Mae'r adnoddau wedi'u hanelu'n benodol at y rhai sy'n agosáu at ymddeoliad neu o fewn y 18 mis diwethaf o wasanaeth hyd at ymddeoliad neu adael gwirfoddol. Bydd y porth yn cynnwys pecynnau penodol ar gyfer staff yr heddlu a'r rhai sy'n ymddeol o blismona oherwydd afiechyd.

Gweithgarwch Cynlluniedig

Mae papur byr yn nodi'r achos busnes ar gyfer gallu cenedlaethol i'r rhai sy'n gadael yr heddlu, gyda ffocws ar gyflogaeth ar ôl gwasanaeth, wedi'i baratoi gyda chostau peilot a chostau'r dyfodol amcangyfrifedig i'w pennu yn ôl y galw.

Gweithlu sydd wedi Ymddeol

Crynodeb o'r Anfantais

Mae ymchwil a gynhaliwyd gan Gymdeithas Genedlaethol Swyddogion Heddlu sydd wedi Ymddeol (NARPO) a sefydliadau eraill wedi codi pryderon ynghylch cefnogaeth a thriniaeth addas i swyddogion sydd wedi ymddeol a allai fod ag anghenion iechyd meddwl neu gorfforol parhaus yn deillio o'u gwaith ym maes plismona.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Mae'r CMO a'r CGG, gyda chefnogaeth NARPO, yn gweithio tuag at strategaeth bwrpasol i gefnogi iechyd meddwl a lles swyddogion heddlu sydd wedi ymddeol.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Mae'r CMO wedi arwain gwaith i greu system achredu fel bod meddygon teulu yn ymwybodol o anghenion gweithlu'r heddlu trwy brosesau mewnol y GIG. Bydd yr achrediad hwn yn arwain at ofal iechyd gwell i swyddogion heddlu a staff sydd ag anghenion iechyd meddwl cymhleth.

Mae ymgysylltu pellach â chynrychiolwyr NARPO i drafod gwaith Gwasanaeth Llesiant Cenedlaethol yr Heddlu yn gyffredinol a'r gwaith ynghylch teuluoedd a'r rhai sy'n gadael yn benodol wedi digwydd. Mae'r CMO wedi rhoi amlinelliad i NARPO o amcanion ffrwd waith Ymgysylltu'r GIG a sut y bydd hyn yn effeithio'n benodol ar swyddogionsydd wedi ymddeol.

Gwaith Cynlluniedig

Mae gan y Strategaeth Iechyd a Llesiant Heddlu Genedlaethol newydd, sydd â iechyd meddwl personél yr heddlu wrth ei chraidd, biler sy'n canolbwyntio ar 'adael yn dda' a fydd yn gweithio'n uniongyrchol ar y materion a nodwyd. Bydd NARPO yn cael ei gynnwys fel rhanddeiliad allweddol yn y maes cyflawni ymadawyr wrth i hyn fynd rhagddo.

Yn ogystal, mae comisiynu gofal iechyd sy'n ymwybodol o'r heddlu yn cael ei ddatblygu. Mae hyn yn adlewyrchu'r dull a gymerir gan Gyfamod y Lluoedd Arfog.

Gwella Amddiffyniad Corfforol

“Mae plismona yn yrfa heriol ond hynod werth chweil a rhaid i ni ofalu am ein pobl, fel eu bod nhw yn y sefyllfa orau i ofalu am y cyhoedd. Bydd y cynhyrchion a'r gwasanaethau y byddwn yn eu cynnig yn ddiriaethol, yn seiliedig ar dystiolaeth ac wedi'u profi i wella iechyd corfforol a meddyliol y rhai sy'n gweithio ym maes plismona.

“Mae Oscar Kilo a Gwasanaeth Llesiant Cenedlaethol yr Heddlu eisoes yn darparu adnoddau sylweddol i swyddogion a staff, a byddwn yn parhau i nodi'r ffyrdd gorau i'r Coleg gefnogi'r rhai sy'n gweithio i gadw ein cymunedau'n ddiogel bob dydd.”

Syr Andy Marsh, Prif Swyddog Gweithredol y Coleg Plismona, 2022

Oherwydd natur eu rolau, mae'r heddlu weithiau'n cael eu rhoi mewn perygl o niwed corfforol. Swyddogion a staff ar y rheng flaen sy'n wynebu'r risgiau uchaf, er nad pob un ohonynt, ac felly dyma fu ffocws cychwynnol y Cyfamod. Y meysydd ffocws cyfredol yw:

- Cofnodi a chefnogi dioddefwyr ymosodiadau yn erbyn swyddogion a staff

Ymosodiadau yn erbyn Swyddogion a Staff

Crynodeb o'r Anfantais

Yn seiliedig ar y wybodaeth sydd ar gael ar hyn o bryd, mae tua 115 o swyddogion a staff yr heddlu yn cael eu hymosod arnynt bob dydd, gan arwain at dros 42,000 o ddigwyddiadau bob blwyddyn ledled Cymru a Lloegr.

Gall yr ymosodiadau hyn gael effeithiau uniongyrchol, yn enwedig lle mae anafiadau corfforol yn cael eu hachosi, a/neu effeithiau seicolegol parhaus neu hirdymor¹⁹. Gall hyn arwain at ganlyniadau gwael i'r unigolion yr ymosodwyd arnynt ac i'r lluoedd.²⁰

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Mae tri phrif weithgaredd y mae'n rhaid i bob heddlu eu cyflawni o dan Ymgrych Hampshire:

- Perchnogaeth ar lefel weithredol
- Cyflawni'r cynllun 7 pwynt
- Casglu data ymosodiadau cywir

Mae'r Swyddfa Gartref a'r NPWS yn gweithio gyda lluoedd, cymdeithasau staff a sefydliadau eraill i hyrwyddo'r gweithgareddau hyn.

Mae'r NPWS wedi nodi problemau penodol sy'n ymwneud ag ymosodiadau:

- Nid yw darlun llawn a chywir o raddfa'r ymosodiadau yn hysbys oherwydd problemau ynghylch casglu data
- Mae angen sicrhau bod deddfwriaeth yn cael ei defnyddio'n briodol a bod erlynwyr yn dewis y cyhuddiad priodol i gyflawni cyfiawnder cyflym sy'n adlewyrchu difrifoldeb y drosedd
- Mae swyddogion a staff sy'n gymwys i gael lawndal am Anafiadau Troseddol yn ei chael hi'n anodd gwneud cais oherwydd dryswch ynghylch beth sy'n gyfystyr â chanlyniadau disgwylidig o waith plismona

¹⁹ [Trais yn erbyn yr heddlu – archwiliad o sut mae swyddogion yn llywio'r heriau a achosir gan drais | Coleg Plismona](#)

²⁰ [Datblygiadau mewn lles heddlu'r DU: Adolygiad o fframweithiau lles golau glas - Rebecca Phythian, Nathan Birdsall, Stuart Kirby, Emily Cooper, Zoe Posner, Laura Boulton, 2022](#)

Cynnydd Hyd yn Hyn

Mae rhwydwaith Ymgyrch Genedlaethol Hampshire bellach yn fyw, gan ddarparu fframwaith, proses a chanllawiau strwythuredig i luoedd i sicrhau ymatebion effeithiol i ymosodiadau ar weithlu'r heddlu.

Mae Ap Adrodd Ymosodiadau ac Anafiadau'r Heddlu pwrpasol bellach ar gael i luoedd hefyd, gan roi mynediad haws i'r gweithlu at offer adrodd ac at welliannau tuag at gasglu data amser real. Mae data ymosodiadau sy'n cwmpasu'r flwyddyn hyd at Fawrth 2023 a'r flwyddyn hyd at Fawrth 2024 wedi'u darparu gan luoedd. Er bod y data hyn yn dangos cynnydd yn nifer yr achosion a adroddir, mae hyn yn dechrau dangos darlun mwy gwir o'r amgylchiadau y mae'r heddlu'n eu hwynebu bob dydd. Mae hyn yn golygu y bydd gan luoedd ddealltwriaeth well o ymosodiadau yn erbyn swyddogion a staff i lywio atal a chefnogi.

Mae rheoli ymosodiadau ar swyddogion heddlu wedi'i gynnwys yn arolygiadau PEEL HMICFRS o dan y categori ehangach o effeithiolrwydd, effeithlonrwydd a chyfreithlondeb yr heddlu. Mae'r arolygiadau hyn yn asesu pa mor dda y mae heddluoedd yn rheoli ac yn ymateb i ymosodiadau ar eu personél, gan gynnwys y gefnogaeth a ddarperir i'r rhai yr effeithir arnynt a'r mesurau sydd ar waith i atal digwyddiadau o'r fath.

Gweithgaredd Cynlluniedig

Bydd gwaith yn parhau tuag at gynnwys set lawn o gwestiynau gorfodol sy'n ymwneud ag ymosodiadau yng Ngofynion Data Blyneddol (ADR) y Swyddfa Gartref. Bydd y gwaith hwn yn cydbwysu'r angen am ddata llawn i ddeall ac ymdrin ag ymosodiadau â'r beichiau cofnodi ar swyddogion a staff.

Blaenoriaethau'r Prif Swyddog Meddygol

“Bydd diwylliant o lesiant - hyrwyddo iechyd, amddiffyn gweithleoedd, a diogelu'r gweithlu - yn rhoi'r gallu i holl bersonél yr heddlu addasu, hunanreoli, a ffynnu yn wyneb heriau gwaith a bywyd. Yn ogystal, bydd adsefydlu arfer gorau yn hwyluso dychweliad effeithiol ac amserol i adleoliad a chynhyrchiant llawn. Rydym yn gofyn llawer gan ein pobl; maen nhw'n disgwyl llawer gennym ni yn ôl.”

Yr Athro John Harrison, Prif Swyddog Meddygol ar gyfer Plismona, 2025.

Mae cyflawni addewid y Cyfamod yn gofyn am ddealltwriaeth a defnydd o'r systemau presennol ym maes iechyd ac yng ngofynion iechyd galwedigaethol yr heddlu. Mae'r CMO wedi cymryd cyfres o gamau gweithredu i yrru'r meysydd hyn ymlaen. Ar hyn o bryd mae'r rhain yn canolbwyntio ar:

- Creu Strategaeth Iechyd a Llesiant Genedlaethol
- Ymgysylltu Parhaus â'r GIG
- Datblygu sylfaen dystiolaeth i ddeall risgiau canser
- Gweithio i gefnogi darparu brechiadau perthnasol
- Gwellu amlygrwydd OH yr Heddlu
- Rhedeg a gwerthuso cynlluniau peilot comisiynu gofal iechyd
- Datblygu achrediad darpariaeth gofal iechyd i'r heddlu

Strategaeth Iechyd a Llesiant Genedlaethol yr Heddlu

Crynodeb o'r Anfantais

Ychydig iawn o gydlynw sydd wedi bod o ran darpariaeth gofal iechyd i'r heddlu, gyda lluoedd, canolfannau triniaeth a hyd yn oed unigolion yn cael eu gorfodi i weithio fesul achos. Mae hyn wedi arwain at ddull dameidiog.

Yr her i'r ddarpariaeth yw, er gwaethaf ymdrechion yr heddlu, ei bod yn dal yn debygol y gallai gwahanol ddulliau gael eu mabwysiadu ym mhob llw sy'n dod o dan y Cyfamod. Gallai hyn arwain at wahanol ddulliau o ran llesiant a chanfyddiad bod gweithredu'r strategaeth yn ddewisol. Er y derbynnir y gallai fod materion lleol mewn lluoedd a fyddai'n cael gwahanol lefelau o flaenoriaeth, mae'r blaenoriaethau llesiant a nodir yn y strategaeth yn seiliedig ar dystiolaeth genedlaethol ac fe'u hystyrir yn bwysig ar draws maes plismona.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Gan adlewyrchu'r dull a gymerir gan y Lluoedd Arfog, mae Strategaeth Iechyd a Llesiant Genedlaethol newydd yr Heddlu yn disgrifio'r anghenion a'r blaenoriaethau iechyd ar gyfer plismona gwydn ac yn nodi rolau a chyfrifoldebau i gefnogi'r broses o ymgysylltu â darparwyr gofal iechyd.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Cyhoeddwyd y Strategaeth Iechyd a Llesiant Heddlu Genedlaethol newydd²¹, sy'n dwyn ynghyd flaenoriaethau sy'n seiliedig ar dystiolaeth i luoedd fynd i'r afael â nhw, ym mis Mawrth 2025. Wedi'i gyhoeddi ochr yn ochr â'r strategaeth, mae Canllawiau Blaenoriaethu'r Gweithlu yn rhoi eglurder ar sut i gyflawni'r gweithgareddau blaenoriaeth sy'n hanfodol i gefnogi gweithlu'r heddlu sy'n fforddiadwy ac ynghyd â chynghor a chefnogaeth gan y CMO a'r NPWS.

Ym mis Mawrth 2025, cymeradwywyd y strategaeth gan Bwyllgor Cydlynw Gweithlu'r NPCC ac mewn cyfarfodydd rhanbarthol o Brif Gwnstablaid, cyn cael ei llofnodi yng Nghyngor y Prif Gwnstablaid.

²¹ [Strategaeth Iechyd a Llesiant Genedlaethol yr Heddlu 2024 - 2026 | Oscar Kilo](#)

Gweithgarwch Cynlluniedig

Gellir dadlau mai ymgysylltu â gofal iechyd yw'r elfen hanfodol wrth fynd i'r afael ag anghenion iechyd gweithlu'r heddlu, a bydd yn parhau o dan y strategaeth oherwydd bod gan y GIG gyfrifoldeb dros ofal iechyd parhaus gweithlu'r heddlu.

Ymgysylltu â'r GIG

Crynodeb o'r Anfantais

Nid oes un ddogfen ganllaw ar gyfer darparu llesiant mewn lluoedd, a sut y dylent ymgysylltu â'r GIG i gyflawni ar gyfer eu gweithlu. Gall hyn arwain at wahanol luoedd yn blaenoriaethu gwahanol feysydd llesiant neu'n ei esgeuluso'n gyfan gwbl.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Mae dau gynllun peilot wedi sefydlu'r potensial i blismona ddatgloi cefnogaeth gomisiynu gan Fwrdd Comisiynu Integredig (ICB) GIG pob llu os ydynt yn cyflwyno cynnig cymhellol yn seiliedig ar y cyfoeth o dystiolaeth ar effaith niweidiol gwaith yr heddlu ar iechyd.

Yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael, mae nifer sylweddol o swyddogion a staff yn dioddef niwed / anghydraddoldeb iechyd yn ymwneud â:

- Amlygiad i drawma
- Gweithio sifftiau
- Ymosodiadau corfforol
- Straen

Cwblhawyd penodi CMO, yr Athro John Harrison, ym mis Mai 2023. Ers ymgymryd â'r rôl, mae'r Athro Harrison wedi gwneud cynnydd ar sawl ffrynt, gan sefydlu a gyrru gwaith y Grŵp Llywodraethu Clinigol (CGG).

Mae pedwar gweithgaredd parhaus yn y maes hwn ar hyn o bryd:

- Gwasanaethau'r GIG sy'n gysylltiedig â thrawma
- Ceisio cefnogaeth capasiti a gallu OH drwy Systemau Gofal Integredig (ICS) Bwrdd Gofal Integredig sy'n comisiynu (ICB)
- Protocolau Damweiniau ac Achosion Brys ar gyfer Feirws a Gludir yn y Gwaed (BBV) i'w cymhwyso'n gyson
- Datblygu Arsyllfa Iechyd yr Heddlu i asesu anghenion iechyd gweithlu'r heddlu yn gywir

Cynnydd Hyd yn Hyn

Diolch i waith y CMO a'r Grŵp Cyngori ar Gydweithio, mae'r gwaith i ymgysylltu â'r GIG ynghylch anghenion gweithlu'r heddlu wedi symud ymlaen i'r graddau bod y proffesiwn meddygol a'r heddlu yn fwy unedig wrth weithio i wella'r ddarpariaeth a chydabod niwed penodol. Mae'r CMO wedi gyrru dull system-gyfan o ymdrin ag iechyd a lles, gan sicrhau bod y ddarpariaeth yn fwy cydlynol ledled Cymru a Lloegr.

Mae adnoddau sydd wedi'u hanelu at gefnogi timau prif swyddogion ac uwch arweinwyr wedi'u cyhoeddi i'w cynorthwyo i ymgysylltu â chomisiynwyr gofal iechyd lleol i weithio tuag at ofal iechyd gwell sy'n cael ei lywio gan yr heddlu.²².

Gweithgarwch Cynlluniedig

Lle mae cyflyrau iechyd yn datblygu, yn enwedig cyflyrau iechyd sy'n gysylltiedig â gwaith, gall fod niwed sylweddol i'r unigolyn, y llw ac i gymdeithas. Er mwyn nodi, lle bo modd, arwyddion cynnar o broblemau iechyd o'r fath, bydd y CMO yn parhau i weithio gyda lluoedd i greu system ar gyfer nodi ac ymyrryd yn gynnar fel y gellir atal cyflyrau mwy difrifol rhag datblygu. Bydd angen i unrhyw system allu gweithredu ymyriadau amserol a phriodol – asesu, diagnosis, triniaeth ac adsefydlu.

Mae gwaith ar y gweill i ddatblygu model cenedlaethol ar gyfer asesu anghenion iechyd ar gyfer plismona. Bydd Bwrdd Iechyd a Llesiant yr NPCC yn parhau i oruchwylio datblygiad y model, gan adrodd i'r NPCC.

Mae'r NPWS yn datblygu gallu 'Arsyllfa Iechyd yr Heddlu' o fewn y CGG i ddarparu dadansoddiad sy'n seiliedig ar dystiolaeth, wedi'i yrru gan ddata i lywio heriau a blaenoriaethau iechyd strategol y gweithlu. Gan ddefnyddio data sydd ar gael, nod yr Arsyllfa yw nodi tueddiadau a darparu mewnwelediadau sefydliadol trwy gyfuno data'r heddlu â data iechyd cyhoeddus y Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS).

Mae'r Bwrdd Goruchwylio wedi pwyso am ddull mwy targedig o ddarparu, gan ganolbwyntio ar anfantais sy'n seiliedig ar dystiolaeth. Felly, mae'r CMO a'r CGG wedi nodi afiechyd sy'n gysylltiedig â thrawma fel maes ffocws allweddol. Bydd y CMO yn gweithio tuag at gasglu'r sylfaen dystiolaeth bresennol i gyflwyno rhaglen gymorth wirioneddol o dan Gyfamod yr Heddlu. Bydd hyn yn helpu i ddatblygu dull cyffredinol a fyddai'n dechrau gydag atal, yn mynd i'r afael ag ymyrraeth gynnar ac yn sicrhau triniaeth a chymorth effeithiol i'r rhai sy'n cael eu heffeithio'n andwyol.

Mae cynnig wedi'i gostio wedi'i gwblhau i ddatblygu'r ffrwd waith hon dan arweiniad y CMO.

²² [Adnoddau ymgysylltu gofal iechyd lleol | Oscar Kilo](#)

Deall Risgiau Canser

Crynodeb o'r Anfantais

Mae ymchwil sylweddol wedi cynyddu ein dealltwriaeth o'r risgiau canser sy'n gysylltiedig â gweithio mewn gwasanaethau brys eraill, yn enwedig y Gwasanaeth Tân ac Achub²³, ond ychydig iawn o ddysgu sydd wedi'i drosglwyddo o'r ddealltwriaeth hon i'r cyd-destun plismona.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Mae'r CMO yn ceisio nodi ac asesu'r risgiau ar gyfer canser sy'n gysylltiedig â gwaith yr heddlu yn unol â'r ymchwil a wnaed eisoes ar gyfer y Gwasanaeth Tân ac Achub, a gwasanaethau brys eraill.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Mae'r CMO wedi gweithio gyda'r arweinwyr iechyd a diogelwch ar gyfer halogion tân, gan drafod eu prosiect halogion i ddeall y sylfaen dystiolaeth ryngwladol ynghylch amlygiad cemegol a gronynnol a digwyddiad rhai canserau ymhlith diffoddwyr tân. Nododd hyn naw pecyn gwaith allweddol sy'n benodol i'r Gwasanaeth Tân ac Achub, gyda gwaith ar ystadau a halogiad mewn tanau yn berthnasol i blismona.

Gall gwaith uniongyrchol sy'n gysylltiedig â phecyn ystadau'r Gwasanaeth Tân ac Achub ddechrau ar unwaith gan fod rhai Gwasanaethau Tân ac Achub wedi'u cydleoli â gwasanaethau'r heddlu. Fodd bynnag, mae angen rhoi mwy o ystyriaeth i feysydd eraill o waith ystadau a'r risgiau posibl o groeshalogi. Mae codio a ddefnyddir gan y GIG yn cael ei dreialu gyda'r Gwasanaeth Tân ac Achub fel rhan o'r rhaglen gwyliadwriaeth iechyd. Mae'r codio hwn, a elwir yn SNOMED CT²⁴, yn cael ei ddisgrifio fel y system fwyaf cynhwysfawr a dilyys yn rhyngwladol i gofnodi gwybodaeth glinigol mewn cofnodion cleifion. Gallai ei defnyddio o fewn plismona helpu i gysylltu'r risgiau â swyddogion a staff (a thrwy estyniad eu teuluoedd) a chaniatáu monitro risgiau canser yn y gweithlu yn well. Bydd y CMO yn archwilio hyn ymhellach gyda'r GIG.

²³ Er enghraifft, [Risg canser a marwolaethau ymhlith diffoddwyr tân: adolygiad meta-dadansoddol - PMC](#)

²⁴ [NHS England » Codio clinigol– SNOMED CT](#)

Vaccinations

Crynodeb o'r Anfantais

Gan nad yw personél yr heddlu'n gweithio mewn amgylchedd clinigol, mae'r risgiau o gael haint galwedigaethol yn isel iawn yn y rhan fwyaf o amgylchiadau. Lle mae rolau penodol yn gysylltiedig â'r risg o haint, rhaid cynnal asesiadau risg unigol i benderfynu a fyddai brechu'n cael ei ystyried yn elfen ofynnol o reoli risg.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Dylai brechu yn erbyn clefyd heintus at ddibenion galwedigaethol fod yn seiliedig ar asesiad risg. Mae hyn yn bodloni'r ddyletswydd gyfreithiol fel y'i diffinnir yn y Rheoliadau Rheoli Sylweddau Peryglus i Iechyd 2002²⁵ (C.O.S.H.H.). Mae'r GIG yn darparu brechiadau yn erbyn nifer o heintiau trwy wasanaethau Iechyd Galwedigaethol y GIG. Mae Pennod 12 o'r Llyfr Gwyrdd yn nodi'r gofynion brechu ar gyfer staff gofal iechyd a labordy. Y rhesymeg dros ddarparu brechlynnau yw:

- Diogelu'r unigolyn a'i deulu rhag haint a gafwyd yn y gwaith
- Diogelu cleifion a defnyddwyr gwasanaeth, gan gynnwys cleifion agored i niwed nad ydynt o bosibl yn ymateb yn dda i'w rhaglenni imiwneiddio eu hunain²⁶
- Diogelu staff gofal iechyd a labordy eraill
- Caniatáu rhedeg gwasanaethau'n effeithlon heb aflonyddwch²⁷

Mae staff gofal iechyd clinigol a labordy'r GIG yn cael eu brechu'n rheolaidd yn erbyn tetanws, difftheria, polio, clwy'r pennau, y frech goch, rwbela, twbercwlosis, ffliw, brech yr ieir, a hepatitis B.

Dylid cynnal asesiadau risg ar gyfer swyddogion a staff yn unol â pholisïau presennol i sicrhau bod iechyd y gweithlu yn cael ei amddiffyn yn gymesur.

²⁵ [Rheoliadau Rheoli Sylweddau Peryglus i Iechyd 2002](#)

²⁶ *Imiwneiddio a Brechiadau - Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro*,
<https://cavuhb.nhs.wales/staff-information/your-health-and-wellbeing/people-health-and-wellbeing-service/occupational-health-service/immunisations-vaccinations/>.

²⁷ https://www.nhshealthatwork.co.uk/images/library/files/Clinical%20excellence/IMMUNISATIONS_Aug_2023_FINAL_.docx.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Mae Hyfforddiant Diogelwch Cyhoeddus a Phersonol (PPST) swyddogion heddlu yn cynnwys y gallu i roi cymorth cyntaf. Mae glynu wrth arferion diogel, gan gynnwys defnyddio offer amddiffynnol personol, yn golygu bod y risg o gael haint galwedigaethol o ganlyniad i roi cymorth cyntaf yn isel iawn. Fodd bynnag, cydnabyddir y gallai fod amgylchiadau o amlygiad i waed neu hylif corff arall. O ganlyniad, ystyrir bod brechu arferol yn erbyn haint hepatitis B yn arfer da i swyddogion heddlu rheng flaen.

Cynigir brechiad fflw blynyddol gan rai lluoedd. Y rhesymeg yw atal heintiau'r llwybr anadlol uchaf yn ystod misoedd y gaeaf. Y dybiaeth yw y bydd hyn yn lleihau absenoldebau o'r gwaith. Mae tystiolaeth ymchwil i gefnogi hyn yn gymysg. Daeth adolygiad Cochrane yn 2018 o astudiaethau cyhoeddus i'r casgliad, gydag effeithiolrwydd brechlyn o 62%, y byddai brechu oedolion iach yn atal 2.5 achos o fflw am bob 100 o bobl a frechwyd²⁸. Mae effeithiolrwydd brechlyn yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn gan ei fod yn dibynnu ar ragweld y mathau tebygol o feirws a fydd mewn cylchrediad. Adroddir bod effeithiolrwydd brechlyn ar gyfer 2023/24 yn y DU rhwng 36% a 55% mewn oedolion 18 – 64 oed²⁹. Daeth adolygiad Cochrane i'r casgliad y gallai brechu rhag y fflw gael ond ychydig iawn o effaith, neu ddim effaith o gwbl, ar nifer y diwrnodau gwaith a gollwyd. Awgrymwyd effaith geidwadol o 4 diwrnod gwaith a arbedwyd fesul 100 o bobl a frechwyd, oherwydd y fflw neu afiechydon tebyg i fflw.

Yn ystod pandemig COVID-19, estynnwyd brechu rhag y fflw am ddim y tu hwnt i'r categorïau risg arferol. Dangosodd profiad fod derbyniad y brechlyn gan bersonél yr heddlu mewn un llwydd yn ystod y cyfnod hwn tua 50%. Roedd hyn er gwaethaf hysbysebu a hyrwyddo helaeth o'r gwasanaeth.

Gwaith Cynlluniedig

Mae'n arfer da cynnig brechiad hepatitis B i bob recriwt newydd o swyddogion heddlu. Dylai gwasanaethau OH yr heddlu gydlyn hyn i sicrhau bod nifer uchel o bobl yn cymryd rhan a bod llywodraethu clinigol da o'r broses.

Amcangyfrifir bod manteision sefydliadol cynnig brechiad fflw blynyddol yn ymylol. Er gwaethaf hyn, mae darparu brechiad fflw i grwpiau penodol, fel canolfannau

²⁸ [Brechlynnau ar gyfer atal fflw mewn oedolion iach - Demicheli, V - 2018 | Cochrane Library](#)

²⁹ [Adroddiadau monitro ar effeithiolrwydd brechu COVID-19 - GOV.UK](#)

rheoli'r heddlu, yn werth ystyried lle gallai hyd yn oed manteision bach fod yn bwysig i barhad y gwasanaeth.

Amlygrwydd Iechyd Galwedigaethol yr Heddlu

Crynodeb o'r Anfantais

Ar hyn o bryd mae OH yr heddlu mewn cyfnod pontio wrth i luoedd baratoi i gydymffurfio â'r safonau OH gwell. Mae hyn yn golygu bod bylchau mewn ymwybyddiaeth ynghylch pa gefnogaeth y gall OH ei darparu a beth yw'r gofynion ar gyfer lluoedd.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Safonau OH yw'r warant bwysicaf o hyd o arfer cyson ac o ansawdd sicr. Bydd cydymffurfio â'r safonau ar draws pob un o'r 43 llu yn sicrhau mwy o gysondeb yng ngofal gweithlu'r heddlu ac yn lleihau anghydraddoldebau iechyd.

Roedd sefydlu safonau Iechyd Galwedigaethol yn yr heddlu yn flaenoriaeth gychwynnol i'r PCOB. Mae llwyddiant sylweddol wedi'i gyflawni wrth lansio safonau sylfaenol ac yna safonau gwell ac mae hyn bellach yn cael ei archwilio gan HMICFRS fel rhan o'u rhaglen arolygu PEEL.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Fel y mae'r gwaith o'r Cyfamod wedi'i amlygu, nid yw cysondeb mewn safonau OH gwell wedi'i gyflawni eto ac felly mae angen gwella'n sylweddol y ddarpariaeth OH bresennol a dyfodol mewn lluoedd i sicrhau gweithlu iachach a mwy brwdfrydig.

Er mwyn helpu i ysgogi mwy o gydgyfeirio, cytunodd HMICFRS i ddatblygu eu Fframwaith Asesu PEEL ymhellach a dechrau cynyddu amlygrwydd eu cwestiynau arolygu ynghylch safonau OH o Wanwyn 2023³⁰. Mae'r gweithrediad yn parhau a dylai, ymhen amser, arwain at welliannau a chysondeb yn y ddarpariaeth.

Mae'r CGG wedi datblygu Rhwydwaith Ymarferwyr OH a Hyb Arfer Da, gyda gweithdai rhanbarthol OH. Bydd cyflawni safonau sylfaenol, yn hytrach na bod yn bwynt terfynol, yn gwasanaethu fel y llinell sylfaen y gellir gwneud gwelliannau pellach ohoni.

³⁰ Adroddiad blynyddol Cyfamod yr Heddlu 2024

Fel rhan o'r newid i safonau gwell, mae lluoedd yn cael eu hannog i gofrestru ar gyfer achrediad allanol gan y Gyfadran Meddygaeth Galwedigaethol, sy'n rhan o Goleg Brenhinol y Meddygon Llundain. Disgwylir cydymffurfio â'r safonau gwell yn ystod 2025.

Gwaith Cynlluniedig

Wrth adolygu modelau darparu, mae'r angen i ystyried elfennau rhanbarthol neu hyd yn oed cenedlaethol o ddarparu wedi codi. Bydd hyn yn galw am feddylfryd gwahanol gan arweinwyr lluoedd a pharodrwydd i gydweithio.

Bygythiad sylweddol i hyn yw hyfywedd ansicr gwasanaethau OH yr heddlu. Mae'r rhan fwyaf o luoedd, os nad pob un, yn adrodd bod ganddynt swyddi gwag ar gyfer ymarferwyr OH a/neu anallu i gadw staff. Mae'n rhaid i luoedd ddibynnu ar ddefnydd tymor byr a drud o staff asiantaeth. Mae'r CMO yn adrodd y gall fod yn anodd llenwi swyddi gwag am sawl rheswm gan gynnwys cyflog, cyfraddau, canfyddiadau negyddol o OH yr heddlu a diffyg dilyniant gyrfa clir. Mae'n ddiangen dweud bod gwasanaethau OH effeithiol yr heddlu yn elfen hanfodol o'r cynnig llesiant yn ogystal â rhan o'r gallu craidd sy'n sail i wydnwch yr heddlu a chyfreithlondeb yr heddlu. Maent yn elfen hanfodol o lwybrau gofal i'w sefydlu fel rhan o unrhyw femorandwm o ddealltwriaeth gyda'r GIG yn y dyfodol.

Mae strategaeth gweithlu OH yr heddlu yn mynd i'r afael â'r materion hyn. Mae prospectws ar gyfer newid wedi'i gyhoeddi a'i ddosbarthu i randdeiliaid allweddol. Bydd yn edrych ar farchnata OH yr heddlu ar draws systemau plismona a chasglu a dadansoddi data yn well, yn enwedig rhesymoli'r defnydd o systemau TG OH.

Yn dilyn datblygiad y CMO o safonau OH gwell sy'n cyd-fynd â Gwasanaeth Iechyd Galwedigaethol Ansawdd Effeithiol Diogel (SEQOHS), darperir cefnogaeth barhaus i luoedd i symud tuag at gyflawni safonau gwell ym mhob llw erbyn diwedd 2025.

Cynlluniau Peilot Comisiynu Gofal Iechyd

Crynodeb o'r Anfantais

Mae angen mynediad amserol ar swyddogion a staff yr heddlu at arbenigedd a thriniaeth glinigol berthnasol i fynd i'r afael â chyflyrau iechyd sy'n benodol i'r heddlu. Mae hyn yn arbennig o bwysig ar gyfer ymosodiadau, afiechyd meddwl sy'n gysylltiedig â gwaith a salwch corfforol sy'n gysylltiedig â gwaith.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Nod y Grŵp Llywodraethu Clinigol, dan gadeiryddiaeth y Prif Swyddog Marchnata, yw datblygu strategaeth iechyd a lles genedlaethol ar gyfer plismona a darpariaeth gofal iechyd achrededig.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Roedd Adroddiad Blynnyddol Cyfamod yr Heddlu 2023³¹ yn cynnwys y ffrwd waith flaenoriaeth 'Ymgysylltu â'r GIG' a oedd yn nodi'r nod o gwmpasu'r gefnogaeth bresennol sydd ar waith mewn perthynas â llwybrau gofal iechyd ar gyfer gweithlu'r heddlu; nodi ble mae'r bylchau ar draws nifer o faterion iechyd a lles; a sefydlu cynnig ar gyfer sicrhau cefnogaeth gyson yn genedlaethol. Sefydlwyd ffrwd waith y CGG ym mis Tachwedd 2022 gan y CMO ac mae'n rhan allweddol o'r flaenoriaeth wreiddiol 'Ymgysylltu â'r GIG'. Mae'r CGG wedi parhau â'i gylch gwaith i yrru newid systemau ac i sicrhau bod ymyriadau clinigol yn seiliedig ar yr hyn sydd ei angen a'r hyn sy'n gweithio. Mae llwybrau gofal ar gyfer gweithlu'r heddlu yn dibynnu ar fynediad amserol at ddarpariaeth gofal iechyd briodol. Bydd hyn yn bennaf gan y GIG, er bod gan y sector gwirfoddol a gofal iechyd preifat rôl i'w chwarae.

Mae'r CGG, dan gadeiryddiaeth y CMO, wedi cyfarfod bob 6 wythnos dros y flwyddyn ddiwethaf, gan ymgysylltu â'r sector iechyd i weithio trwy heriau a nodwyd gan aelodau'r grŵp. Mae'r Grŵp hefyd wedi cytuno i gyflwyno strategaeth iechyd a llesiant genedlaethol, fframwaith cenedlaethol ar gyfer comisiynu gofal iechyd y GIG a phecynnau cymorth ar gyfer comisiynu lleol y GIG. Er mwyn helpu i weithredu'r mentrau hyn, bydd system achredu o ddarparwyr gofal iechyd yn cefnogi'r gwaith hwn. Bydd y Swyddfa Gartref yn parhau i eirioli ar draws y Llywodraeth dros symud y gwaith hwn ymlaen.

Datblygwyd pecyn cymorth comisiynu a fydd yn sail i'r ymgysylltiad rhwng timau prif swyddogion yr heddlu a chyrrff comisiynu lleol y GIG i archwilio'r gefnogaeth bresennol a ddarperir gan ddarparwyr gofal iechyd lleol i weithlu'r heddlu. Er mwyn

³¹ [Adroddiad blynnyddol Cyfamod yr Heddlu 2023 \(hygyrch\) - GOV.UK](#)

sicrhau bod y pecyn cymorth yn effeithiol, comisiynodd y CMO becynnau peilot mewn tri llu (dau yn Lloegr ac un yng Nghymru), a redodd tan 2023/24, gyda'r bwriad o'u mabwysiadu ym mhob llu yn y dyfodol.

Roedd y cynlluniau peilot yn brawf o'r cysyniad: ei bod hi'n bosibl creu pecyn cymorth i'w ddefnyddio gan dimau prif swyddogion yr heddlu i ymgysylltu â chomisiynydd gofal iechyd lleol (Bwrdd Iechyd Integredig / Byrddau Iechyd Cymru) i drafod a gweithredu darpariaeth gofal iechyd sy'n ymwybodol o'r heddlu. Y canlyniad dymunol oedd gwell darpariaeth gofal iechyd i bersonél yr heddlu mewn meysydd o bryder mawr: iechyd meddwl, gofal wrth fynychu Adrannau Brys / llwybrau gofal ar gyfer personél sy'n agored i waed a hylifau'r corff a deintyddiaeth frys.

Daeth y cynlluniau peilot i ben ym mis Mawrth 2024. Er na chyflawnwyd yr holl ganlyniadau dymunol, cynhyrchwyd pecyn cymorth, a dysgwyd gwersi pwysig. Mae adnodd bellach ar wefan Oscar Kilo y gall pob llu ei gyrchu.³²

Gwaith Cynlluniedig

Mae awydd i gwblhau'r gwaith peilot yn ardal De Cymru er mwyn parhau i ddatblygu'r manteision a sicrhau bod arfer gorau wedi'i ddiffinio'n glir. Er enghraifft, roedd ymgysylltiad arbennig o lwyddiannus â Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morganwg. Gallai Prif Weithredwr newydd ar gyfer Bwrdd Iechyd Bae Abertawe arwain at lofnodi memorandwm o ddealltwriaeth gyda'r heddlu ar reoli feirysau a gludir yn y gwaed mewn adrannau Damweiniau ac Achosion Brys. Mae posibilrwydd o ymgysylltiad tebyg â'r Bwrdd Iechyd sy'n cwmpasu ardal Heddlu Gogledd Cymru - Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr. Gallai'r posibilrwydd o gydweithio rhwng OH yr heddlu ac OH y GIG gyflwyno cyfleoedd i wella gwasanaethau a bydd y CMO yn archwilio hyn.

Bydd y ffrwd waith comisiynu gofal iechyd genedlaethol cychwynnol hon yn datblygu ymhellach gyda chydweithrediad rhwng y Swyddfa Gartref a'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol, yn Lloegr, a'r Adran Iechyd yng Nghymru dros gyfnod 2025/26. Mae diffyg data am fynediad swyddogion heddlu, staff yr heddlu a'u teuluoedd at ofal iechyd. Fodd bynnag, mae amseroedd aros cyhoeddedig ar gyfer Therapiau Siarad y GIG yn dangos tebygolrwydd cryf nad yw'r ddarpariaeth gwasanaeth bresennol sydd ei hangen i ddiwallu anghenion llawer o swyddogion a staff yr heddlu yn cael ei chyflawni. Mae tystiolaeth anecdotaidd a gasglwyd o bob rhan o blismona yng Nghymru a Lloegr yn awgrymu bod problemau gyda mynediad prydlon i weld meddygon teulu, i wasanaethau iechyd meddwl ac i ddelweddu diagnostig / barn

³² 'Adnoddau ymgysylltu gofal iechyd lleol' (Oscar Kilo, 2024) <[Adnoddau ymgysylltu gofal iechyd lleol | Oscar Kilo](#)>

ymgynghorwyr i wneud y gorau o gynlluniau gofal ar gyfer materion penodol i'r heddlu.

Bydd y Swyddfa Gartref yn noddi gwaith partneriaeth rhwng yr heddlu a chomisiynwyr gofal iechyd, ar y cyd â'r Adrannau Iechyd priodol yng Nghymru a Lloegr.

Mae gwaith ar y gweill i ddatblygu model cenedlaethol ar gyfer asesu anghenion iechyd ar gyfer plismona. Bydd datblygiad y model yn parhau i gael ei oruchwyllo gan Fwrdd Iechyd a Llesiant yr NPCC.

Mae'r NPWS yn datblygu gallu 'Arsyllfa Iechyd yr Heddlu' o fewn y CGG i ddarparu dadansoddiad sy'n seiliedig ar dystiolaeth ac sy'n seiliedig ar ddata i lywio heriau a blaenoriaethau iechyd strategol y gweithlu. Gan ddefnyddio'r data sydd ar gael, nod yr Arsyllfa yw nodi tueddiadau a darparu mewnwelediadau sefydliadol trwy gyfuno data'r heddlu â data iechyd cyhoeddus y Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS).

Gyda chefnogaeth GIG Lloegr a'r Bwrdd Comisiynu Cenedlaethol i Gymru, mae ymgysylltiad pellach wedi'i gynllunio â'r Colegau Brenhinol priodol ar gyfer Meddygon Teulu a Seiciatreg i godi ymwybyddiaeth ymhellach o anghenion iechyd y gweithlu heddlu ac i archwilio proses achredu debyg i'r un sydd ar gael i gyn-filwyr milwrol. Mae cwmpasu a datblygu wedi dechrau gyda tharged cyflawni ar gyfer dyddiad yn ddiweddarach yn 2025.

Mae allbynnau pellach a gynlluniwyd ar gyfer y CGG yn cynnwys: pecyn e-ddysgu ar gyfer meddygon teulu, pecyn e-ddysgu ar gyfer clinigwyr iechyd meddwl a safonau gofal sefydliadol ar gyfer gofal sylfaenol a gwasanaethau iechyd meddwl.

Achredu Darpariaeth Gofal Iechyd i'r Heddlu

Crynodeb o'r Anfantais

Yn ganolog i agwedd gofal iechyd y Cyfamod mae rôl gofal sylfaenol a meddygon teulu. Yn wahanol i aelodau'r Lluoedd Arfog, nid oes marciwr ar gofnodion meddygon teulu sy'n nodi cyd-destun heddlu i ymgynghoriadau â chleifion. Mae angen mynd i'r afael â hyn i sicrhau bod y cwestiynau cywir yn cael eu gofyn, a bod cyd-destun yr heddlu yn cael ei ystyried wrth wneud penderfyniadau clinigol.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Addysgu meddygon teulu am anghenion iechyd aelodau o'r gweithlu heddlu, mewn cydweithrediad â Choleg Brenhinol y Meddygon Teulu.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Daeth y gwaith ar yr agwedd hon o Ymgysylltu â'r GIG i ben ddiwedd mis Mawrth 2024. Yn y flwyddyn flaenorol, gwnaed gwaith i ymchwilio i fframweithiau achredu presennol mewn gofal sylfaenol a gofal eilaidd.

Mae gan fframwaith achredu presennol mewn ymarfer cyffredinol ar gyfer cyn-filwyr y potensial i gael ei efelychu ar gyfer yr heddlu. Fe'i sefydlwyd gan Goleg Brenhinol y Meddygon Teulu mewn cydweithrediad â GIG Lloegr. Mae gan feddygfeydd sy'n gyfeillgar i gyn-filwyr o leiaf un meddyg teulu sydd â hyfforddiant ychwanegol yn anghenion iechyd cyn-filwyr. Mae systemau cofnodion meddygfeydd yn tagio cleifion sy'n gyn-filwyr fel y gall ymgynghoriadau gael y wybodaeth briodol.

Gwnaed gwaith mewn cydweithrediad â Choleg Brenhinol y Meddygon Teulu, yn 2022, i greu adnoddau dysgu ar gyfer meddygon teulu a staff gofal sylfaenol eraill ynghylch anghenion iechyd yr heddlu. Gellir dod o hyd i'r adnoddau hyn ar wefan y Coleg Brenhinol. Mae'r CMO wedi argymhell y dylid treialu arferion sy'n gyfeillgar i'r heddlu a gwaith pellach tuag at gynllun achredu, cyn y caiff ei gyflwyno'n genedlaethol.

Gwaith Cynlluniedig

Nodwyd sawl fframwaith achredu posibl ar gyfer gofal eilaidd. Awgrymir y dylid datblygu'r gwaith hwn yn yr un lleoliadau ag ar gyfer comisiynu gofal iechyd lleol.

Lluoedd Heblaw am y Swyddfa Gartref

Crynodeb o'r Anfantais

Oherwydd rolau unigryw'r sefydliadau, gall unigolion sy'n gweithio mewn Lluoedd Heblaw am y Swyddfa Gartref brofi gwahanol heriau ac anfantaision o'u cydweithwyr yn y 43 o luoedd Swyddfa Gartref.

Crynodeb o'r Gweithgarwch

Mae'r Lluoedd Heblaw am y Swyddfa Gartref wedi creu gweithgor rhagweithiol, gan fwydo i'r Grŵp Cyflawni'r Cyfamod ehangach, i fynd i'r afael â'r materion hyn, i sicrhau eu bod yn cymryd rhan weithredol mewn prosiectau Cyfamod, ac yn gyrru gwaith penodol ymlaen sy'n gysylltiedig â'u gweithlu.

Cynnydd Hyd yn Hyn

Mae'r Lluoedd Heblaw am y Swyddfa Gartref wedi chwarae rhan weithredol yn rhwydwaith Ymarferwyr Iechyd Galwedigaethol Plismona cenedlaethol, i rannu arfer gorau wrth gefnogi gofal iechyd yr heddlu a chreu safonau OH ar gyfer plismona.

Mae'r Lluoedd Heblaw am y Swyddfa Gartref yn cymryd rhan weithredol mewn grwpiau prosiect i gefnogi gwahanol adolygiadau o safonau meddygol; mae hyn yn cynnwys Safonau Golwg Lliw ar gyfer swyddogion arfau tân ac Addasrwydd Clywedol ar gyfer Dyletswydd.

Fel un o'r ychydig luoedd sydd ag ôl troed cenedlaethol, mae BTP wedi chwarae rhan allweddol yn yr ymchwil Cyfamod parhaus gyda Phrifysgol John Moores Lerpwl a'r Coleg Plismona i effeithiau gorflinder ar wneud penderfyniadau, iechyd a safonau gyrru.

Mae'r Lluoedd Heblaw am y Swyddfa Gartref wedi cydweithio i ddatblygu nifer o fentrau y gall unrhyw un o'r heddluoedd eu defnyddio, un enghraifft ddiweddar yw datblygu polisi gofalwyr.

Gwaith Cynlluniedig

Bydd y lluoedd yn parhau i gyfarfod yn rheolaidd i archwilio ffyrdd o gydweithio i rannu arfer gorau ac adnoddau gan gynnwys:

- Rhannu profiadau o fewnosod gwasanaethau iechyd galwedigaethol a chyflwyno systemau cofnodion meddygol gyda rhwydwaith Ymarferwyr OH
- Gweithio gyda NARPO, ar gyfleoedd posibl i greu cynnig ar gyfer cefnogaeth gydlynol i swyddogion sydd wedi ymddeol sy'n dioddef o PTSD
- Cyfrannu at ddatblygu Ymarfer Proffesiynol Awdurdodedig posibl ar gyfer llesiant, gan ei roi ar yr un sail â safonau gweithredol. Byddai hyn yn adeiladu ar waith CNC a BTP i fodolau lles gyda'r nod o gyflawni safoni ar draws lluoedd
- BTP yn gweithio gyda'r Grŵp Cyflawni ar y bwriad i gynnwys safonau perfformiad a lles OH mewn arolygiadau PEEL HMICFRS (nad yw'n berthnasol i CNC)
- Gweithio gyda'r Prif Swyddog Meddygol a'r Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth ar greu prentisiaeth nyrsio OH. Mae BTP wedi cynnig treialu hyn unwaith y bydd y Prifysgolion mewn sefyllfa i ddatblygu cwrs prentisiaeth

Awgrymiadau ar gyfer y Cyfamod cenedlaethol

Gan adeiladu ar y flaenoriaeth cymorth i deuluoedd, mae angen wedi'i nodi i ddatblygu'r rhaglen gymorth i gyn-filmwyr. Cydnabyddir y gall trawma a geir mewn gyrfa plismona gael effeithiau hirhoedlog ymhell ar ôl gadael a gall hyn gael ei waethygu gan anawsterau wrth addasu i fywyd ar ôl plismona. Cydnabyddir bod gwaith sylweddol yn mynd rhagddo i greu cymorth i'r rhai sy'n gadael yr heddlu ar adeg gadael ond gellid gwneud mwy i gefnogi'r rhai sydd wedi gadael ar sylfaen barhaus.

Mae rhai syniadau y gellid eu cynnwys mewn gwaith yn y dyfodol yn cynnwys:

- Bathodyn pin i 'ymddeolwyr' allu ei wisgo i nodi gwasanaeth blaenorol
- Adolygiad o'r term 'ymddeoliad': mae llawer o bobl sy'n gadael plismona yn mynd ymlaen i weithio mewn gyrfaoedd eraill
- Adolygiad o rôl lluoedd a chymdeithasau staff i gefnogi grwpiau penodol o bobl sy'n gadael yr heddlu ar sylfaen barhaus - beth yw'r ddyletswydd gofal?
- Pa gefnogaeth barhaus y gall pobl ei chael wrth addasu i fywyd ar ôl plismona
- Gweithio gyda CThEM i gydnabod eithriad i'r rheolau treth ar Raglenni Cymorth i Weithwyr i alluogi aelodau'r teulu a'r rhai sydd wedi gadael plismona i'w defnyddio heb drethiant buddion anariannol
- Edrych ar safoni trethiant (TAW) ar wasanaethau lles ar gyfer heddluoedd nad ydynt yn rhai'r swyddfa gartref o'u cymharu â heddluoedd y swyddfa gartref

Cyfamod Gwasanaethau Brys Cymru

Cyflawni'r Cyfamod yng Nghymru

Roedd partneriaid yng Nghymru wedi bod yn archwilio gwaith ar Gyfamod Gwasanaethau Brys ehangach yng Nghymru, i atgyfnerthu ac ategu'r gwaith penodol ar Gyfamod yr Heddlu ledled Cymru a Lloegr yn gyffredinol.

Yn dilyn trafodaethau a thon gychwynnol o weithgarwch archwilio, mae partneriaid wedi cytuno i oedi'r gwaith hwn am y tro a chanolbwyntio ar gefnogi gweithredu Cyfamod yr Heddlu ei hun. Bydd unrhyw waith pellach ar Gyfamod Gwasanaethau Brys ehangach yn digwydd unwaith y bydd Cyfamod yr Heddlu wedi'i ymgorffori'n llawn yng Nghymru a Lloegr.

Bydd heddluoedd Cymru a'u teuluoedd yn parhau i gael eu cynnwys yng ngwaith y Cyfamod o dan y Swyddfa Gartref. Bydd hyn yn cynnwys gwaith penodol i sicrhau bod meysydd cyfrifoldeb datganoledig, fel iechyd, yn gyfartal yng Nghymru a Lloegr ac yn adlewyrchu cyfrifoldebau Gweinidogion Cymru. Mae Llywodraeth Cymru wedi'i chysylltu'n agos â gwaith y Cyfamod trwy'r Bwrdd Goruchwylio.

Adolygiad o'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth

Cytunodd yr Adrannau Llywodraeth a oedd yn rhan o weithredu Cyfamod yr Heddlu ar femorandwm cyd-ddealltwriaeth (MoU) ym mis Mawrth 2023. Mae hwn yn nodi'r broses casglu tystiolaeth ar gyfer yr adroddiad blynyddol sy'n ymwneud â phrofiadau arbenigol Heddlu Trafnidiaeth Prydeinig, yr Heddlu Niwclear Sifil a Heddlu'r Weinyddiaeth Amddiffyn. Ymgynghorir hefyd â'r Gweinyddiaethau Datganoledig drwy gydol y broses.

Gellir gweld y MoU wedi'i lofnodi yma:

[Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth Cyfamod yr Heddlu \(MoU\) - GOV.UK](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/115444/MOU-2023-03-20.pdf)
(www.gov.uk)

Mae'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth wedi cael ei adolygu gan adrannau, sefydliadau a llywodraethau datganoledig perthnasol ar gyfer yr Adroddiad Blynyddol hwn heb unrhyw welliannau wedi'u cynnig.

Atodiad A: Dolenni Perthnasol

Deddfwriaeth Cyfamod yr Heddlu

[Deddf yr Heddlu, Troseddu, Dedfrydu a Llysoedd 2022 \(legislation.gov.uk\)](https://legislation.gov.uk)

Tudalen We / Dolenni Cyfamod yr Heddlu

[Cyfamod yr Heddlu - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk)

Addewid Cyfamod yr Heddlu

[Addewid Cyfamod yr Heddlu - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk)

Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth (MOU)

[Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth \(MOU\) Cyfamod yr Heddlu - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk)

Tarddiad Cyfamod yr Heddlu

[Ymateb i'r ymgynghoriad ar Gyfamod yr Heddlu i Loegr a Chymru \(fersiwn hygyrch\) - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk)

Gwasanaeth Llesiant Cenedlaethol yr Heddlu (NPWS)

[Gwasanaeth Llesiant Cenedlaethol yr Heddlu | Oscar Kilo](#)

[Llesiant | Coleg Plismona](#)

Adolygiad Cynhyrchiant

[Adolygiad Cynhyrchiant Plismona - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk)

Adroddiad Cyfamod yr Heddlu (2023)

[Adroddiad blynyddol Cyfamod yr Heddlu 2023 - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk)

Adroddiad Cyfamod yr Heddlu (2024)

[Adroddiad blynyddol Cyfamod yr Heddlu 2024 - GOV.UK](https://www.gov.uk)

Dewisiadau Cymorth Sydd Ar Gael

[Pecynnau Cymorth ac ymgyrchoedd | Oscar Kilo](#)

[Dod o hyd i gymorth | Oscar Kilo](#)

[Elusennau a gwasanaethau'r heddlu | Oscar Kilo](#)

[Elusennau Heddlu'r DU](#)

[Cymorth I - Gofal Heddlu'r DU](#)

[Call4Backup – Elusen Cymorth Cyfoedion Heddlu'r DU](#)

[Hafan - Thin Blue Line DU](#)

[Canolfannau Triniaeth yr Heddlu](#)

[Hafan - Adsefydlu Heddlu Flint House](#)

[Elusen Plant yr Heddlu \(thepolicechildrenscharity.org\)](#)

[Backup Buddy UK – Yr Ap Cymorth Iechyd Meddwl ar gyfer yr Heddlu](#)

[Gofal am Oroeswyr yr Heddlu - Cymorth i Deuluoedd mewn Galar | COPS UK \(ukcops.org\)](#)

[Ymddiriedolaeth Coffa'r Heddlu – Wedi'i Ymgorffori gan Siarter Frenhinol \(policememorial.org.uk\)](#)

[Hafan - Ymddiriedolaeth Goffa'r Heddlu](#)

Atodiad B: Rhestr o Acronymau

APP	Ymarfer Proffesiynol Awdurdodedig
ADR	Gofyniad Data Blynnyddol
CC	Prif Gwnstabl
CGG	Grŵp Llywodraethu Clinigol
CMO	Prif Swyddog Meddygol
CoP	Coleg Plismona
CPS	Gwasanaeth Erlyn y Goron
GP	Meddyg Teulu
HMICFRS	Arolygiaeth yr Heddlu a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Mawrhydi
JESG	Grŵp Gwasanaethau Brys ar y Cyd
LSGCM	Medal Gwasanaeth Hir ac Ymddygiad Da [Heddlu]
MoU	Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth
NHS	Gwasanaeth Iechyd Gwladol
NPCC	Cyngor Prif Swyddogion yr Heddlu Cenedlaethol
NPWS	Gwasanaeth Llesiant Cenedlaethol yr Heddlu (a elwir hefyd yn Oscar Kilo)
OH	Iechyd Galwedigaethol
ONS	Swyddfa Ystadegau Gwladol
OSSR	Adolygiad Diogelwch Swyddogion a Staff
PCOB	Bwrdd Goruchwyllo Cyfamod yr Heddlu
PEEL	Effeithiolrwydd, Effeithlonrwydd a Chyfreithlondeb yr Heddlu
PFEW	Ffederasiwn yr Heddlu Cymru a Lloegr
PTC	Canolfan Triniaeth yr Heddlu
PTSD	Anhwyllder Straen Wedi Trawma
RCGP	Coleg Brenhinol y Meddygon Teulu
SEQOHS	Gwasanaeth Iechyd Galwedigaethol Diogel ac Effeithiol o Ansawdd
SISR	Gwella Gwasanaeth Lleihau Straen

Atodiad C: Cefndir Cyfamod yr Heddlu

Mae Cyfamod yr Heddlu yn addewid i wneud mwy fel cenedl i helpu'r rhai sy'n gwasanaethu'r wlad hon ac yn benodol i gydnabod dewrder, ymrwymiad ac aberthau'r rhai sy'n gweithio neu sydd wedi gweithio ym maes plismona.³³

Nod y Cyfamod yw sicrhau nad yw aelodau neu gyn-aelodau o weithlu'r heddlu yng Nghymru a Lloegr dan anfantais o ganlyniad i weithio ym maes plismona.

Mae'r Cyfamod yn gydnabyddiaeth gan y llywodraeth, plismona a chymdeithas, gan gydnabod yr aberthau a wneir gan y rhai sy'n gweithio neu sydd wedi gweithio yn ein lluoedd heddlu o'r blaen.

Bwriad y Cyfamod yw sicrhau nad yw swyddogion, staff, gwirfoddolwyr a'u teuluoedd dan anfantais oherwydd eu gwasanaeth yn yr heddlu ac mae'n ceisio lliniaru'r effaith y gallai hyn ei chael ar fywyd bob dydd.

Yn ymarferol, bydd y Cyfamod yn:

- gosod gofyniad cyfreithiol ar y llywodraeth i adrodd yn flynyddol i'r Senedd ar faterion sy'n ymwneud â lles, llesiant a chefnogaeth yr heddlu
- anelu at wella profiad gwaith pobl ym maes plismona
- helpu i esmwytho'r cyfnod pontio allan o blismona i'r rhai sy'n gadael yr heddlu
- darparu cefnogaeth i deuluoedd y rhai sy'n gweithio ym maes plismona

Ym mis Gorffennaf 2022, daeth prif swyddogion o bob llu yng Nghymru a Lloegr ynghyd i gytuno ar 'Addewid Cyfamod yr Heddlu'. "Mae'r addewid hwn yn cadarnhau eu cefnogaeth barhaus i amcanion y Cyfamod a'r gwaith sy'n dod gydag ef."³⁴

³³ [Ymateb i'r ymgynghoriad ar Gyfamod Heddlu i Loegr a Chymru \(fersiwn hygyrch\) - GOV.UK](#)

³⁴ [Addewid Cyfamod yr Heddlu](#)

E03544278
978-1-5286-6225-3